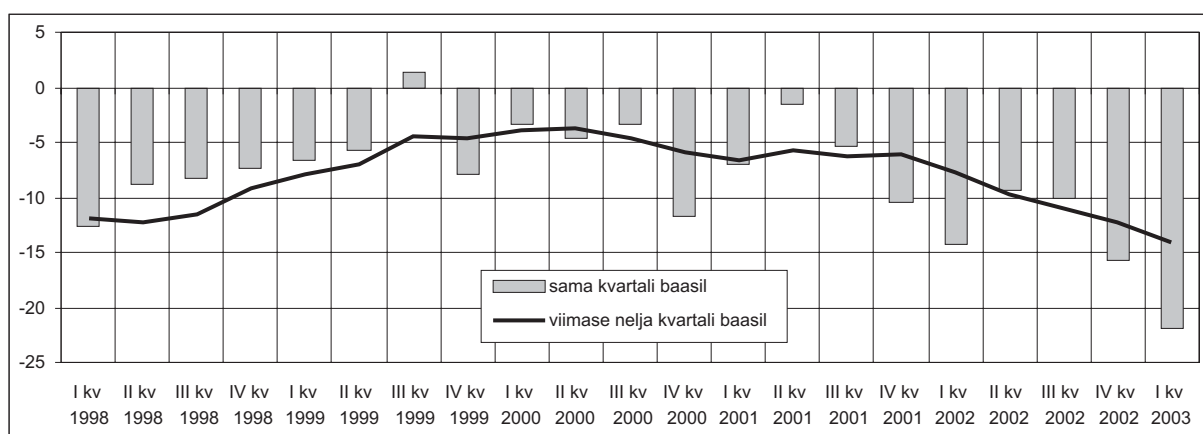

LÜHIÜLEVAADE

Jätkuvalt nõrga ekspordinõudluse ja tugeva impordinõudluse tulemusena suurenes Eesti 2003. aasta I kvartali esialgse maksebilansi jooksevkonto puudujääk võrreldes 2002. aasta sama perioodiga nii absoluutväärtuselt kui suhtena oodatavasse sisemajanduse koguprodukti (SKP), moodustades vastavalt 5,8 miljardit krooni ja 14,1% SKP suhtes (vt tabel 1 ja joonis 1).

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Puudujäägi suurenemise põhjused olid endised: väliskaubandusbilansi puudujäägi jätkuv kasv ja tavapärasest väiksem teenuste bilansi ülejääk. Jooksevkonto puudujäägi põhiliseks finantseerimisallikaks oli otseinvesteeringute netosissevool, mis kattis sellest ligi kolm neljandikku. Maksebilansi reservid suurenesid 0,7 miljardit krooni.

JOOKSEVKONTO puudujäägi peamise põhjustaja – **väliskaubandusbilansi** – defitsiit suurenes võrreldes 2002. aasta I kvartaliga 1,8 miljardit krooni, moodustades 5,7 miljardit krooni ehk 21,6% SKP suhtes (2002. aasta I kvartalis 16,1%). Vaatamata Eesti peamiste kaubanduspartnerite jätkuvalt nõrgale majanduskonjunkturile ning tänavutalvistele rasketele ilmastikuoludele, kasvas kaupade eksport 8%. Kasv toimus peamiselt puidu ja puidust valmistatud toodete, mineraalsete toodete ning masinate ja seadmete arvel. Import kasvas püsivalt kõrge sisenõudluse tulemusena ligi 17%, suurenedes vabaks ringluseks sisse veetud kaupade arvel ning eelkõige kapitalikaupade ja transpordivahendite osas. Raskete talveolude tõttu suurenes ka mineraalsete toodete (kütuste) sissevedu. Töötluskaupade osa nii ekspordis kui impordis oli stabiilne, moodustades vastavalt ligi kolmandiku ja viiendiku. 60% töötluskaupadest olid masinad ja seadmed ning 20% garderoobikaubad.

Eesti peamisteks väliskaubanduspartneriteks olid Euroopa Liidu riigid. Nende osa Eesti ekspordis kasvas 71%ni, impordis aga kahanes 62%le. Impordi puhul võis täheldada kaubanduse aktiviseerumist Kesk- ja Ida-Euroopa ning SRÜ riikidega.

Rekordiliselt väikseks kujunes **teenuste bilansi** ülejääk, mis moodustas 0,8 miljardit krooni ning kattis väliskaubanduse puudujäägist vaid 14% (varasematel perioodidel keskmiselt 60%). Peamisteks põhjusteks

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)*

	1999	2000	2001	2002				2003	
	Kokku	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	
Jooksevkonto	-3 607,7	-5 093,4	-5 889,5	-3 440,2	-2 737,6	-2 768,9	-4 289,3	-13 236,0	-5 799,0
Kaupade ja teenuste bilanss	-3 755,4	-3 569,0	-3 623,7	-2486	-1998	-2344	-3302,2	-10 130,2	-4955,7
Kaubandusbilanss	-12 096,9	-13 143,6	-13 783,9	-3905,2	-4843,1	-4786,9	-4689	-18 224,2	-5745
Kaupade eksport f.o.b	36 995,2	56 345,9	58 667,1	13154	14743,7	14132,3	16069,5	58 099,5	14179,4
Kaupade import f.o.b	-49 092,1	-69 489,5	-72 451,0	-17059,2	-19586,8	-18919,2	-20758,5	-76 323,7	-19924,4
Teenuste bilanss	8 341,5	9 574,6	10 160,2	1419,2	2845,1	2442,9	1386,8	8 094,0	789,3
Teenused: krediidid	21 951,9	25 485,8	28 866,5	6890,3	9267,5	8730,2	7942,9	32 830,9	6744,1
Teenused: deebet	-13 610,4	-15 911,2	-18 706,3	-5471,1	-6422,4	-6287,3	-6556,1	-24 736,9	-5954,8
Tulude bilanss	-1 505,8	-3 483,4	-4 926,1	-1504	-1290,7	-951,1	-1737,3	-5 483,1	-1404,9
Tulud: krediidid	1 964,3	2 008,0	2 994,7	638,8	743,1	1239,5	657,9	3 279,3	943,4
Tulud: deebet	-3 470,1	-5 491,4	-7 920,8	-2142,8	-2033,8	-2190,6	-2395,2	-8 762,4	-2348,3
Ülekannete bilanss	1 653,5	1 959,0	2 660,3	549,8	551,1	526,2	750,2	2 377,3	561,6
Ülekanded: krediidid	2 257,5	2 454,8	3 174,1	798,2	836,4	785,1	975,5	3 395,2	860,5
Ülekanded: deebet	-604,0	-495,8	-513,8	-248,4	-285,3	-258,9	-225,3	-1 017,9	-298,9
Kapitali- ja finantskonto	5 916,6	7 273,2	4 863,1	3 887,6	2 151,0	2 694,0	4 860,4	13 593,0	5 611,4
Kapitalikonto	17,8	278,5	90,0	138	46,1	121,2	15,4	320,7	3,2
Finantskonto	5 898,8	6 994,7	4 773,1	3749,6	2104,9	2572,8	4845	13 272,3	5608,2
Otseinvesteeringud	3 208,2	5 601,4	5 901,3	1715,1	168,1	-30,8	759,4	2 611,8	4228,2
Välismaale	-1 239,8	-1 043,1	-3 528,3	-319,3	-891	-686,3	-291,8	-2 188,4	-358,7
Eestisse	4 448,0	6 644,5	9 429,6	2034,4	1059,1	655,5	1051,2	4 800,2	4586,9
Portfelliinvesteeringud	156,0	1 435,0	-699,7	-1138,5	2046,5	1795,4	500,2	3 203,6	5068
Nõuded	-1 894,9	153,1	-2 100,2	-1160,8	11,8	-1631,1	422,1	-2 358,0	218,7
Omandiväärtpaberid	187,0	53,3	236,5	-5,4	74,5	-52,4	-7,6	9,1	37,4
Võlaväärtpaberid	-2 081,9	99,8	-2 336,7	-1155,4	-62,7	-1578,7	429,7	-2 367,1	181,3
Kohustused	2 050,9	1 281,9	1 400,5	22,3	2034,7	3426,5	78,1	5 561,6	4849,3
Omandiväärtpaberid	3 292,3	-538,8	568,4	299,2	517	-103,6	199,6	912,2	110,8
Võlaväärtpaberid	-1 241,4	1 820,7	832,1	-276,9	1517,7	3530,1	-121,5	4 649,4	4738,5
Muud investeeringud	2 534,6	-41,7	-428,5	3173	-109,7	808,2	3585,4	7 456,9	-3688
Nõuded	-1 651,2	-2 638,3	-3 716,7	-643,6	-672,5	2718,7	-679	723,6	-3133,8
Pikaajaline kapital	421,8	-1 108,7	-322,7	274,8	95,9	-1058,9	-394,8	-1 083,0	142,3
Lühiajaline kapital	-2 073,0	-1 529,6	-3 394,0	-918,4	-768,4	3777,6	-284,2	1 806,6	-3276,1
Kohustused	4 185,8	2 596,6	3 288,2	3816,6	562,8	-1910,5	4264,4	6 733,3	-554,2
Pikaajaline kapital	1 691,5	-549,9	1 814,4	976,7	-161,3	-890,6	1904,2	1 829,0	576,1
Lühiajaline kapital	2 494,3	3 146,5	1 473,8	2839,9	724,1	-1019,9	2360,2	4 904,3	-1130,3
Vead ja täpsustused	-511,3	90,7	296,2	208	360,7	101,2	-100,1	569,8	880,6
Üldbilanss	1 797,6	2 270,5	-730,2	655,4	-225,9	26,3	471,0	926,8	693,0
Reservid	-1 797,6	-2 270,5	730,2	-655,4	225,9	-26,3	-471,0	-926,8	-693,0

* Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

oli rasketest jääoludest tingitud mereveeteenuste ülejäägi vähenemine 0,3 miljardi krooni võrra ning ehitusteenuste jätkuv sisseostmine seoses rekonstrueerimistöödega energeetikasektoris (puudujääk suurenes ligi 0,7 miljardi krooni võrra). Teenuste eksport kokku vähenes 2002. aasta I kvartaliga võrreldes 2%, import aga suurenes ligi 9%. 75% teenuste bilansi käibest moodustasid veo- ja reisiteenused.

Tulude netoväljavool jäi stabiilseks, moodustades 1,4 miljardit krooni. Tegu oli peaagu täies mahus otseinvesteeringutuluga – välismaiste otseinvesteeringute jaotamata kasumiga.

Ülekannete bilansi 0,6 miljardi kroonine ülejääk oli ligilähedaselt 2002. aasta I kvartali tasemel. Suures osas koosnes see valitsusülekannetest Euroopa Liiduga ühinemise ettevalmistamiseks.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO positiivne saldo moodustas 5,6 miljardit krooni, millest 75% langes otseinvesteeringute netosissevoolu arvele (2002. a I kvartalil 44%).

Otseinvesteeringute netosissevool oli 2003. a I kvartalil 4,2 miljardit krooni ehk ligi 2,5 korda suurem kui 2002. a samal ajal. Mitteresidentid tegid Eestisse otseinvesteeringuid 4,6 miljardi krooni eest ja residentide otseinvesteeringud välismaale moodustasid 0,4 miljardit krooni.

Erinevalt viimastest perioodidest, mil Eestisse tehtud otseinvesteeringud suurenesid valdavalt jaotamata kasumi kasvu arvel, toimus see 2003. aasta I kvartalis peamiselt tänu põhikapitali tehtud investeeringute suurenemisele (46% kogu otseinvesteeringute kasvust). Jaotamata kasumi arvele langes 35%. Põhiosa Eestisse tehtud välismaistest otseinvesteeringutest pärinesid Soomest ja Rootsist ning populaarsemaks majandussektoreiks olid hulgi- ja jaekaubandus, rahandus ning veondus, laondus ja side.

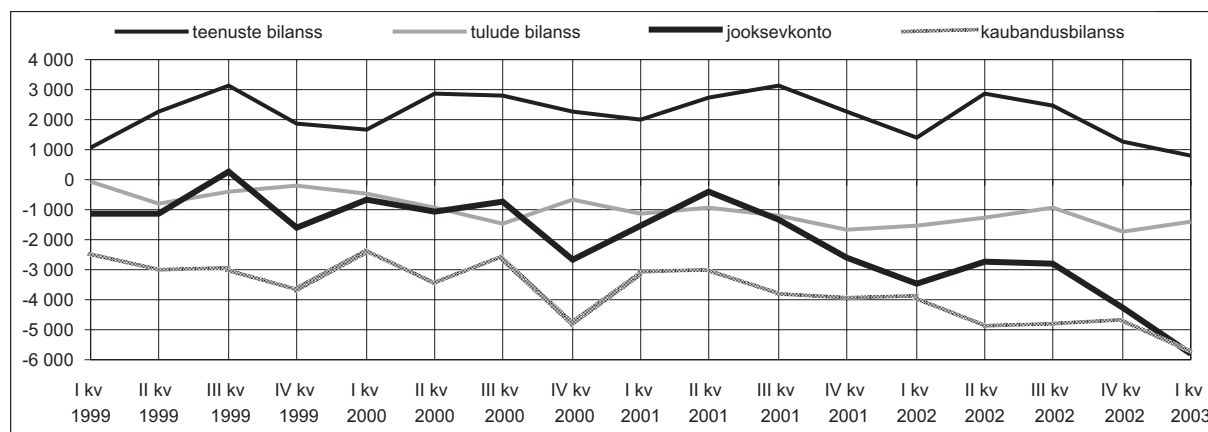
Residentide poolt välismaale paigutatud otseinvesteeringute struktuuris vähenes aktsia- ja laenukapitali osa, kasvas aga jaotamata kasumi tähtsus. Investeeriti valdavalt Leetu, mõnevõrra ka Ukrainasse ja Venemaale, majandusharudest aga peamiselt hulgi- ja jaekaubandusse, rahandusse, töötlevasse tööstusse ning veondusse, laondusse ja sisesse.

Portfelliinvesteeringute netosissevool oli rekordiline ja moodustas 5,1 miljardit krooni. Kapitali sissevool põhines enam kui 90% ulatuses (4,7 miljardit krooni) krediidasutuste edukail võlakirjaemissioonidel välismaistel finantsturgudel.

2002. aasta I kvartali 3,1 miljardi krooni suurune netosissevool **muude investeeringutena** asendus tänavu 3,7 miljardi kroonise netoväljavooluga. Väljavoolu allikaks oli peamiselt krediidasutuste lühiajaliste nõuete kasv mitteresidentidele. Kohustused vähenesid 0,6 miljardi krooni võrra.

JOOKSEVKONTO

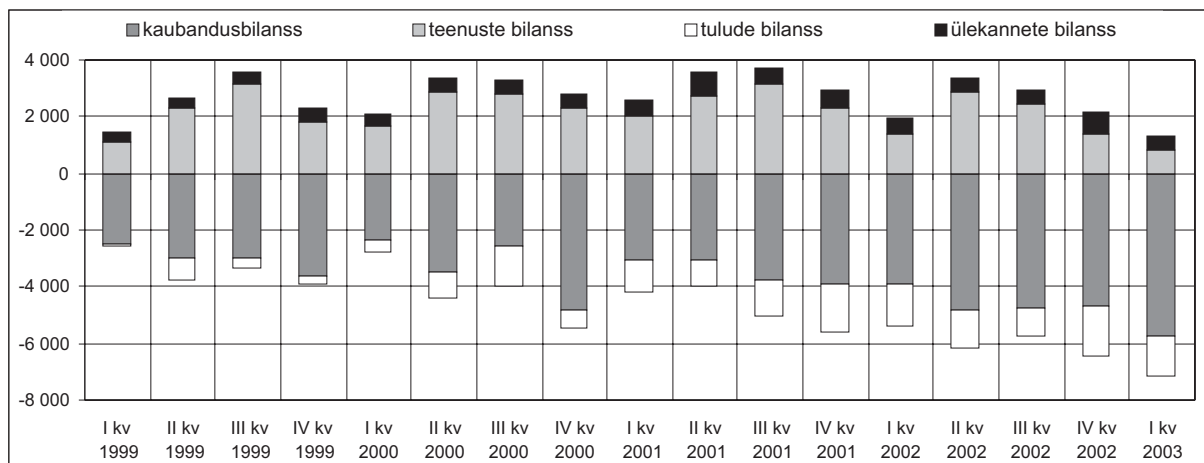
2003. aasta I kvartali maksebilansi jooksevkonto 5,8 miljardi kroonine puudujääk on lähiajaloo rekordiline ja see suurendas viimase nelja kvartali keskmist suhtelist puudujääki 14,1%ni sama perioodi SKP suhtes (vt joonis 1). 2002. aasta viimase kvartaliga võrreldes suurenes puudujääk 1,5 mld krooni võrra. Juurdekasvust 70% langes väliskaubanduse puudujäägi kasvu (1,1 mld krooni) arvele (vt joonis 2).

Joonis 2. Eesti maksebilansi jooksevkonto, väliskaubandusbilansi, teenuste bilansi ja tulude bilansi võrdlus (f.o.b hindades, mln kr)

Väliskaubandusbilansi negatiivne saldo moodustas esimeses kvartalis 21,6% kvartali SKP suhtes (2002. aasta I kvartalis 16,1%). Hoolimata maailmamajanduse madalseisust, kasvas kaupade eksport 8%, kuid suurenenud sisenõudlus (eriti kapitalikaupadele) kasvatas impordi kaks korda kiiremini.

Jooksevkonto puudujääki suurendas ka teenuste bilansi ülejäägi tavalisest sesoonses kahanemisest oluliselt kiirem langus (vt joonis 3). Esimese kvartali teenuste bilansi positiivne saldo oli peaaegu kaks korda väiksem kui eelmisel aastal samal ajal, tulenevalt teenuste ekspordi kahanemisest ning teenuste impordi kasvust 0,5 mld krooni võrra.

Joonis 3. Jooksevkonto struktuur (mln kr)

Teatud osa jooksevkonto negatiivsetest arengutest võib olla tingitud Eesti krooni kursi reaalsest tugevnemisest (2002. aastaga võrreldes 3,7%), mis muutis Eesti kaubad ja teenused vähem konkurentsivõimeliseks. Viimane krooni kursi suurem tugevnemine toimus 1999. aasta esimeses kvartalis (16%), mil Eestis algas majanduse langusperiood.

Kaubad

Väliskaubandusbilanss muutus 2003. aasta I kvartalis Eesti jaoks tavapärasest halvemaks (vt tabel 2).

Tabel 2. Kaupade ekspordi ja impordi dünaamika

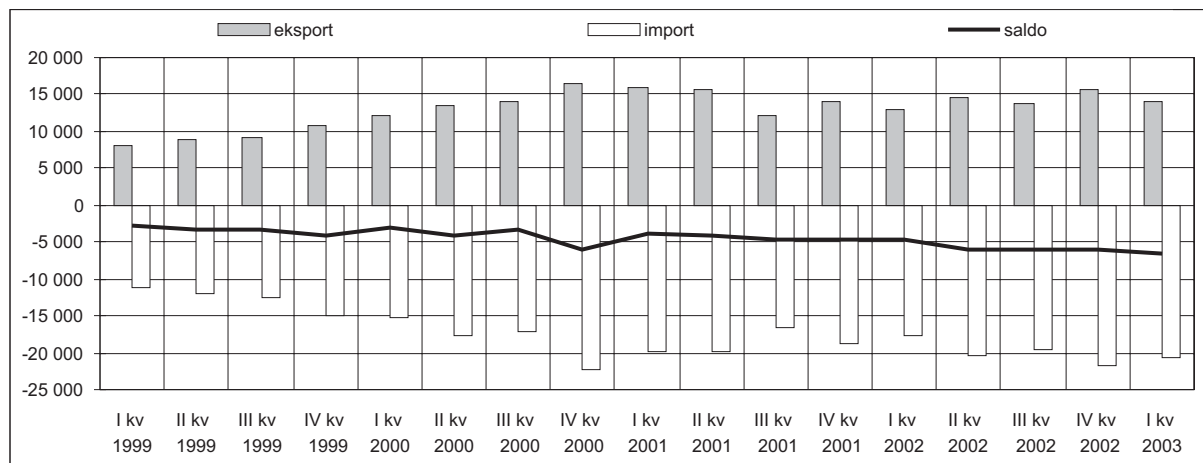
	Põhieksport			Põhiimport			Saldo (mln kr)
	Maht* (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste ekspordis (%)	Maht* (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste impordis (%)	
I kv 1999	8 226,5	-16,9	67,5	10 720,6	-17,8	78,8	-2 494,1
II kv 1999	8 882,6	8,0	61,1	11 865,6	10,7	77,9	-2 983,0
III kv 1999	9 177,0	3,3	58,0	12 145,8	2,4	77,5	-2 968,8
IV kv 1999	10 709,1	16,7	65,3	14 360,1	18,2	78,9	-3 651,0
1999	36 995,2	-2,1	62,8	49 092,1	-8,3	78,3	-12 096,9
I kv 2000	12 260,9	14,5	70,2	14 587,7	1,6	80,4	-2 326,8
II kv 2000	13 495,8	10,1	66,9	16 955,8	16,2	81,7	-3 460,0
III kv 2000	14 026,6	3,9	66,7	16 588,3	-2,2	79,7	-2 561,7
IV kv 2000	16 562,6	18,1	64,5	21 357,7	28,8	83,1	-4 795,1
2000	56 345,9	52,3	66,8	69 489,5	41,5	81,4	-13 143,6
I kv 2001	16 192,8	-2,2	73,6	19 233,9	-9,9	83,6	-3 041,1
II kv 2001	15 967,7	-1,4	68,5	18 994,9	-1,2	80,5	-3 027,2
III kv 2001	12 306,9	-22,9	60,8	16 093,5	-15,3	77,0	-3 786,6
IV kv 2001	14 199,7	15,4	64,6	18 128,7	12,6	76,7	-3 929,0
2001	58 667,1	4,1	67,0	72 451,0	4,3	79,5	-13 783,9
I kv 2002	13 154,0	-7,4	65,6	17 059,2	-5,9	75,7	-3 905,2
II kv 2002	14 743,7	12,1	61,4	19 586,8	14,8	75,3	-4 843,1
III kv 2002	14 132,3	-4,1	61,8	18 919,2	-3,4	75,1	-4 786,9
IV kv 2002	16 069,5	13,7	66,9	20 758,5	9,7	76,0	-4 689,0
2002	58 099,5	-1,0	63,9	76 323,7	5,3	75,5	-18 224,2
I kv 2003	14 179,4	-11,8	67,8	19 924,4	-4,0	77,0	-5 745,0

* Maksebilansi väliskaubanduse osabilansi andmed.

Kaupade väljavedu vähenes 2002. a IV kvartaliga võrreldes 12% ja moodustas 14,2 mld krooni. Kaupade sissevedu, mis ulatus 19,9 mld kroonini, kahanes eelmise kvartali suhtes vaid 4%. 2002. aasta I kvartali

suhtes suurenesid nii kaubaeksport kui -import vastavalt 8 ja 17%. Kõrgest sisenõudlusest põhjustatud impordi eelisarengu tõttu saavutas väliskaubanduspuudujääk taas rekordi, moodustades 5,7 mld krooni.

Kaupade eksport **põhikaubandusstatistika**¹ järgi oli 14 ja import c.i.f. hindades 21 mld krooni (vt joonis 4).

Joonis 4. Eesti väliskaubandusbilanss (mln kr)

Põhieksporti 11%lise vähenemise 2002. a IV kvartali suhtes põhjustas nii normaaleksporti² kui ka töötluskaupade väljaveo kahanemine kõikide peamiste lõpptarbimisgruppide lõikes (vt tabel 3).

Tabel 3. Põhieksport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus põhiekspordis (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Normaaleksport	8 836,3	10 343,6	9 517,6	68,1	66,0	68,0	-8,0	7,7
kapitalikaubad	445,1	595,0	498,4	3,4	3,8	3,6	-16,2	12,0
vahetarbimiskaubad	5 354,0	6 243,2	5 776,6	41,3	39,8	41,3	-7,5	7,9
tarbekaubad	2 836,7	3 253,4	2 957,9	21,9	20,8	21,1	-9,1	4,3
mujal spetsifitseerimata kaubad	200,5	251,9	284,6	1,5	1,6	2,0	12,9	41,9
Töötluskaupade väljaveo	4 130,2	5 327,9	4 481,1	31,9	34,0	32,0	-15,9	8,5
kapitalikaubad	869,4	1 693,8	1 285,4	6,7	10,8	9,2	-24,1	47,8
vahetarbimiskaubad	2 335,7	2 497,7	2 195,9	18,0	15,9	15,7	-12,1	-6,0
tarbekaubad	921,3	1 043,4	947,6	7,1	6,7	6,8	-9,2	2,8
mujal spetsifitseerimata kaubad	3,8	93,0	52,2	0,0	0,6	0,4	-43,8	1 290,2
Kokku	12 966,5	15 671,5	13 998,6	100,0	100,0	100,0	-10,7	8,0

2002. aasta I kvartaliga võrreldes suurenes põhieksport 8%. **Põhiimpordi** puhul jäi sissevedu vabaks ringluseks (e normaalimport) eelmise kvartali tasemele; töötluskaupade sissevedu vähenes tunduvalt (vt tabel 4). Eelmise aasta I kvartali suhtes suurenes nii normaal- kui töötluskaupade import.

Töötluskaupade sisse- ja väljaveo vähenemise põhjuseks eelmise kvartaliga võrreldes oli masinate ja seadmete (peamiselt elektroonikatööstuse valdkonda kuuluvate toodete) käibe langus. Vahetarbimiskaupadena imporditud mobiilsidevahendite osade mahu kahanemine ligi 350 mln krooni võrra põhjustas

¹ Järgnev analüüs ei sisalda Eesti Panga maksebilansi- ja majandusstatistikaosakonna poolt maksebilansi väliskaubandusbilansile tehtud täiendusi (kapitalikaupade remont, välisriikidest ostetud proviant jt.). Import on c.i.f. hinnas ja analüüsitud kaupleva maa järgi.

Eesti Panga väliskaubandusanalüüsid kasutatakse põhikaubanduse süsteemi (*special trade system*), st eksport ei sisalda eelnevalt tollilattu imporditud kaupade taasväljavedu ega vormistamist vee- ja õhusõidukite varudeks. Import ei sisalda imporditud kaupade tolliladustamist, lisatud on kaupade tarded tollilaost vabaks ringluseks ja töötluks.

² Normaaleksport – Eestis toodetud kaupade ja Eesti juriidiliste isikutele kuuluvate kaupade väljavedu; ei hõlma töötluskaupade väljavedu. Normaalimport – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks; ei hõlma sissevedu töötlemiseks.

Tabel 4. Põhiimport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus põhiimportis (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Import vabaks ringluseks (normaalimport)	14 205,9	17 017,7	16 840,5	80,2	78,6	81,5	-1,0	18,5
kapitalikaubad	2 347,0	3 124,8	3 683,8	13,2	14,4	17,8	17,9	57,0
vahetarbimiskaubad	6 769,8	7 784,7	7 593,8	38,2	35,9	36,7	-2,5	12,2
tarbekaubad	3 573,5	4 211,5	3 529,3	20,2	19,4	17,1	-16,2	-1,2
mujal spetsifitseerimata kaubad	1 515,5	1 896,7	2 033,5	8,6	8,8	9,8	7,2	34,2
Töötluskaupade sissevedu	3 514,7	4 643,1	3 833,1	19,8	21,4	18,5	-17,4	9,1
kapitalikaubad	790,4	1 059,2	668,2	4,5	4,9	3,2	-36,9	-15,5
vahetarbimiskaubad	2 439,1	3 278,0	2 903,4	13,8	15,1	14,0	-11,4	19,0
tarbekaubad	273,1	286,5	244,8	1,5	1,3	1,2	-14,6	-10,3
mujal spetsifitseerimata kaubad	12,2	19,3	16,6	0,1	0,1	0,1	-13,8	36,9
Kokku	17 720,6	21 660,7	20 673,6	100,0	100,0	100,0	-4,6	16,7

kapitalikaupadena klassifitseeritud mobiiltelefonide ekspordi vähenemise sama suurusjärgu võrra. Teise olulise töötluskaupade grupi – garderoobikaupade – sisse- ja väljavedu vähenes 10%.

Normaaleksporti 8% lise languse peamiseks põhjustajaks olid **vahetarbimiskaubad**, eelkõige töötlemata ja vähetöödeldud puit, mille väljavedu tänavuse talve raskete jääolude tõttu vähenes. Seevastu puidutoodete (ehitusdetailid, paberitooted,) ning puidust kokkupandavate ehitiste eksport jäi samale tasemele või isegi suurenes. Vahetarbimise suurimad kaubagrupid olid lisaks mitmesugustele puidutoodetele ka mobiilsid vahendite osad, kaablid, autotarvikud (turvavööd), raudkonstruktsioonid ja tekstiilitööstuse toodang. **Tarbekaupade** eksport, mis koosnes põhiliselt mööblist ja mööblidetailidest, kala- ja piimatoodetest ning tekstiilitoodetest, vähenes 9%. **Kapitalikaupade**, mille osatähtsus ekspordis oli vaid 3%, väljavedu vähenes ligi 100 mln krooni võrra. Peamised kaubad olid haagised, konteinerid, trafod, mitmesugused seadmed.

Import vabaks ringluseks e normaalimport jäi küll 2002. a IV kvartali tasemele, ent küllalt suured muutused toimusid lõpptarbimise järgi jaotuses: tarbekaupade sissevedu vähenes 16% ja kapitalikaupade import suurenes 18%. Kapitalikaupade 3,6 mld krooni suurusest sisseveost ligi miljardi moodustasid ühekordsed ja küllalt ebatüüpilised ostud: vedurid, kaubavagunid ja üks reisilaev. Kapitalikaupadena imporditi veel kaubaveokeid, traktoreid, arvuteid ja mobiiltelefone. Vahetarbimiskaupade sissevedu sisekäibesse vähenes veidi; peamised kaubad olid maagaas, aurukatlad, autode varuosad, puit ja metallitooded. Tarbekaupade impordi languse põhjustas ravimite ja mööbli sisseveo vähenemine. **Nn muude kaupade** alla kuuluvate sõiduautode sissevedu suurenes taas: 2002. a IV kvartaliga võrreldes 13% ja 2002. aasta I kvartali suhtes 22%, mootorikütuse sissevedu suurenes vastavalt 6 ja 49%.

Väliskaubanduspuudujääk suurenes jätkuvalt kõrge sisenõudluse tingimustes 1,6 mld krooni ja ulatus rekordilise 6,7 mld kroonini (vt tabel 5). Töötluskaupade sisseveo ülejääk on püsinud 0,6–0,7 mld krooni piires; allhankega mitteseotud väliskaubandusbilansi puudujääk ulatus 7,3 mld kroonini.

Tabel 5. Väliskaubandussaldo lõpptarbimise järgi (mln kr)

	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Normaaleksporti ja -impordi vahe	-5 369,6	-6 674,1	-7 322,9
kapitalikaubad	-1 901,9	-2 529,8	-3 185,4
vahetarbimiskaubad	-1 415,8	-1 541,5	-1 817,2
tarbekaubad	-736,8	-958,1	-571,4
mujal spetsifitseerimata kaubad	-1 315,0	-1 644,7	-1 749,0
Töötluskaupade välja- ja sisseveo vahe	615,5	684,9	648,0
kapitalikaubad	79,1	634,6	617,2
vahetarbimiskaubad	-103,4	-780,3	-707,5
tarbekaubad	648,2	756,8	702,7
mujal spetsifitseerimata kaubad	-8,4	73,7	35,6
Kokku	-4 754,1	-5 989,2	-6 674,9

Riikide ühenduste lõikes vähenes 2002. a IV kvartaliga võrreldes kaupade **väljavedu** nii Euroopa Liidu kui ka teistesse riikidesse (vt tabel 6). Kolm suurimat ekspordipartnerit olid endiselt Soome, Rootsi ja Saksamaa, hõlmates 75% kaupade väljaveost Euroopa Liitu ja 53% kogueksportidist. Kesk- ja Ida-Euroopa riikide seas olid esinelikus Läti, Leedu, Ungari ja Poola. SRÜ riikide seas olid liidriteks Venemaa ja Ukraina, muude riikide hulgas Norra ja USA. Vabatsoonis ekspordi ootele paigutati kaupu vaid 10 mln krooni väärtuses.

Tabel 6. Põhieksport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Euroopa Liidu riigid	8 999,8	10 656,3	9 913,5	69,4	68,0	70,8	-7,0	10,2
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	1 626,1	2 260,6	1 909,8	12,5	14,4	13,6	-15,5	17,4
SRÜ riigid	591,9	896,0	665,4	4,6	5,7	4,8	-25,7	12,4
Ülejäänud riigid	1 485,8	1 780,5	1 499,7	11,5	11,4	10,7	-15,8	0,9
Vabatsoon	262,8	78,1	10,2	2,0	0,5	0,1	-86,9	-96,1
Kokku	12 966,5	15 671,5	13 998,6	100,0	100,0	100,0	-10,7	8,0

Kaupade sissevedu suurenes tunduvalt SRÜ riikidest (vt tabel 7): Venemaalt 20%, Ukrainast kaks korda ja Valgevenest 17%. Euroopa Liidu esiriigid olid Soome, Saksamaa, Rootsi ja Holland, Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest domineerisid Läti, Leedu ja Poola. Suuremad importijad muudest riikidest olid Jaapan, Hiina, Küpros, USA ja Hongkong.

Tabel 7. Põhiimport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Euroopa Liidu riigid	12 018,2	14 086,7	12 756,0	67,8	65,0	61,7	-9,4	6,1
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	2 050,1	2 832,7	2 797,6	11,6	13,1	13,5	-1,2	36,5
SRÜ riigid	1 889,1	2 127,3	2 812,6	10,7	9,8	13,6	32,2	48,9
Ülejäänud riigid	1 763,2	2 614,0	2 307,4	9,9	12,1	11,2	-11,7	30,9
Kokku	17 720,6	21 660,7	20 673,6	100,0	100,0	100,0	-4,6	16,7

Väliskaubandusbilanss oli puudujäägiga kõikide riikide ühenduste lõikes (vt tabel 8).

Tabel 8. Väliskaubandussaldo riikide ühenduste järgi (mln kr)

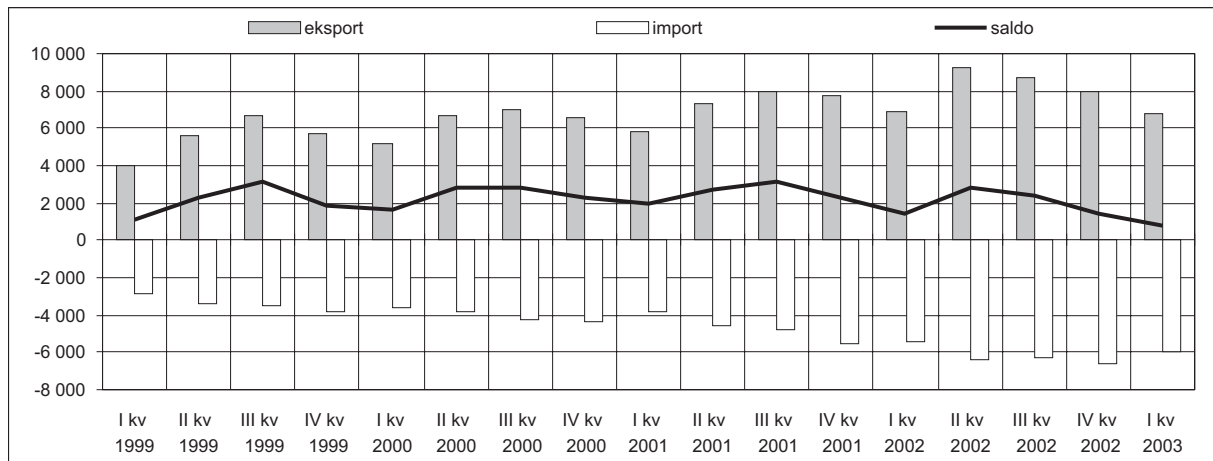
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Euroopa Liidu riigid	-3 018,4	-3 430,4	-2 842,5
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	-424,0	-572,1	-887,8
SRÜ riigid	-1 297,1	-1 231,3	-2 147,2
Ülejäänud riigid	-277,4	-833,6	-807,8
Vabatsoon	262,8	78,1	10,2
Kokku	-4 754,1	-5 989,2	-6 674,9

Teenused

Teenuste bilansi ülejääk moodustas 2003. aasta I kvartalis 0,8 mld krooni, olles ligi kaks korda väiksem kui 2002. aasta samal ajal. Teenuste eksport kahanes aastaga 2% ja import kasvas 9% (vt tabel 9). Kui teenuste bilansi ülejääk on varasematel perioodidel oluliselt tasakaalustanud jooksevkonto puudujääki, siis 2003. a I kvartalis olukord muutus (vt joonis 5). Teenuste bilansi ülejääki kahandas kõige enam ehitusteenuste bilansi negatiivse saldo kasv 564 miljoni krooni võrra ja reisiteenuste bilansi positiivse saldo kahanemine (vt tabel 10).

Tabel 9. Teenuste eksport ja import

	Eksport			Import			Saldo	
	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansis kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansis kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)
I kv 1999	3 962,6	-17,3	32,5	2 887,6	-20,0	21,4	1 075,0	-9,2
II kv 1999	5 659,5	42,8	38,9	3 361,3	16,4	21,9	2 298,2	113,8
III kv 1999	6 648,3	17,5	42,0	3 517,9	4,7	22,5	3 130,4	36,2
IV kv 1999	5 681,5	-14,5	34,7	3 843,6	9,3	21,2	1 837,9	-41,3
I kv 2000	5 195,3	-8,6	29,8	3 554,2	-7,5	19,6	1 641,1	-10,7
II kv 2000	6 666,1	28,3	33,1	3 793,4	6,7	18,3	2 872,7	75,0
III kv 2000	7 004,7	5,1	33,3	4 225,8	11,4	20,3	2 778,9	-3,3
IV kv 2000	6 619,7	-5,5	28,6	4 337,8	2,7	16,9	2 281,9	-17,9
I kv 2001	5 802,1	-12,4	26,4	3 784,8	-12,7	16,4	2 017,3	-11,6
II kv 2001	7 351,0	26,7	31,5	4 611,1	21,8	19,5	2 739,9	35,8
III kv 2001	7 925,7	7,8	39,2	4 807,8	4,3	23,0	3 117,9	13,8
IV kv 2001	7 787,7	-1,7	35,4	5 502,6	14,5	23,3	2 285,1	-26,7
I kv 2002	6 890,3	-11,5	34,4	5 471,1	-0,6	24,3	1 419,2	-37,9
II kv 2002	9 267,5	34,5	38,6	6 422,4	17,4	24,7	2 845,1	100,5
III kv 2002	8 730,2	-5,8	38,2	6 287,3	-2,1	24,9	2 442,9	-14,1
IV kv 2002	7 942,9	-9,0	33,1	6 556,1	4,3	24,0	1 386,8	-43,2
I kv 2003	6 744,1	-15,1	32,2	5 954,8	-9,2	23,0	789,3	-43,1

Joonis 5. Teenuste bilansi dünaamika (mln kr)

Tabel 10. Teenuste bilansi saldod olulisemate teenuseliikide järgi

	Saldo (mln kr)			Osatähtsus (%)		
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Veoteenused	1 165,1	1 212,0	812,5	82,1	87,4	102,9
Reisiteenused	808,9	959,7	580,7	57,0	69,2	73,6
Ehitusteenused	-54,2	-329,4	-600,0	-3,8	-23,8	-76,0
Äriteenused	-51,1	-31,7	10,9	-3,6	-2,3	1,4
Valitsusteenused	-431,3	-425,4	-66,5	-30,4	-30,7	-8,4
Muud	-18,2	1,6	51,7	-1,3	0,1	6,6
Teenused kokku	1 419,2	1 386,8	789,3	100,0	100,0	100,0

Teenuste ekspordi vähenemise peamiseks põhjuseks oli suurima osatähtsusega teenuseliikide – veo- ja reisiteenuste – ekspordi kahanemine vastavalt 9 ja 6,5% (vt tabel 11). Olulisematest teenuseliikidest on ekspordimahud aastaga suurenenud vaid ehitus- ja äriteenuste osas.

Tabel 11. Teenuste eksport olulisemate teenuseliikide järgi

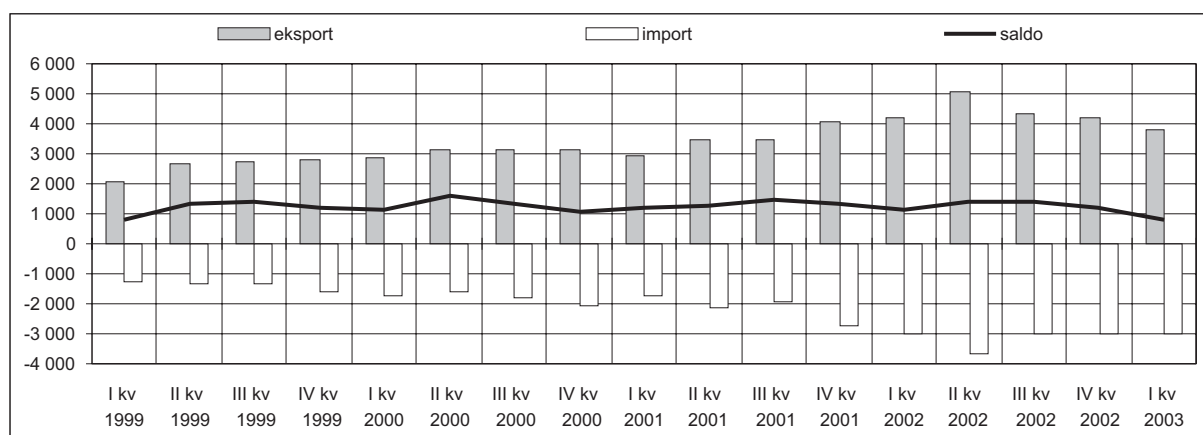
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Veoteenused	4 198,4	4 207,2	3 811,1	60,9	53,0	56,5	-9,4	-9,2
sh kaubavedu	2 728,2	2 523,5	2 519,4	39,6	31,8	37,4	-0,2	-7,7
reisijatevedu	439,6	721,2	465,2	6,4	9,1	6,9	-35,5	5,8
muud veoteenused	1 030,6	962,5	826,5	15,0	12,1	12,3	-14,1	-19,8
Reisiteenused	1 567,6	1 789,4	1 465,2	22,8	22,5	21,7	-18,1	-6,5
Ehitusteenused	156,8	709,3	223,7	2,3	8,9	3,3	-68,5	42,7
Äriteenused	703,5	885,1	876,8	10,2	11,1	13,0	-0,9	24,6
Valitsusteenused	27,5	34,1	46,9	0,4	0,4	0,7	37,5	70,5
Muud	236,5	317,8	320,4	3,4	4,0	4,8	0,8	35,5
Teenused kokku	6 890,3	7 942,9	6 744,1	100,0	100,0	100,0	-15,1	-2,1

Teenuste import on aastaga kasvanud põhiliselt ehitus- ja reisiteenuste arvel (vastavalt 3,9 korda ja 17%; vt tabel 12). Ehitusteenuste impordi kiire kasv on seotud suurte projektidega Eesti energeetikasektori renoveerimisel. Teenuste impordi kasvu pidurdas veo- ja valitsusteenuste impordi kahanemine (vastavalt 1 ja 75%). Valitsusteenuste osa kahanemine teenuste impordis viitab sellele, et Eesti integreerumine Euroopa Liiduga on jõudnud lõppfaasi, kus otsene välisabi kaupade ja teenuste osas asendub rahaliste ülekannetega, mille abil riik saab oma äranägemisel parandada Eesti valmisolekut ühinemiseks Euroopa Liiduga.

Tabel 12. Teenuste import olulisemate teenuseliikide järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Veoteenused	3 033,3	2 995,2	2 998,6	55,4	45,7	50,4	0,1	-1,1
sh kaubavedu	2 465,1	2 406,8	2 559,4	45,1	36,7	43,0	6,3	3,8
reisijatevedu	263,3	270,2	186,0	4,8	4,1	3,1	-31,2	-29,4
muud veoteenused	304,9	318,2	253,2	5,6	4,9	4,3	-20,4	-17,0
Reisiteenused	758,7	829,7	884,5	13,9	12,7	14,9	6,6	16,6
Ehitusteenused	211,0	1 038,7	823,7	3,9	15,8	13,8	-20,7	290,4
Äriteenused	754,6	916,8	865,9	13,8	14,0	14,5	-5,6	14,7
Valitsusteenused	458,8	312,8	113,4	8,4	4,8	1,9	-63,7	-75,3
Muud	254,7	462,9	268,7	4,7	7,1	4,5	-42,0	5,5
Teenused kokku	5 471,1	6 556,1	5 954,8	100,0	100,0	100,0	-9,2	8,8

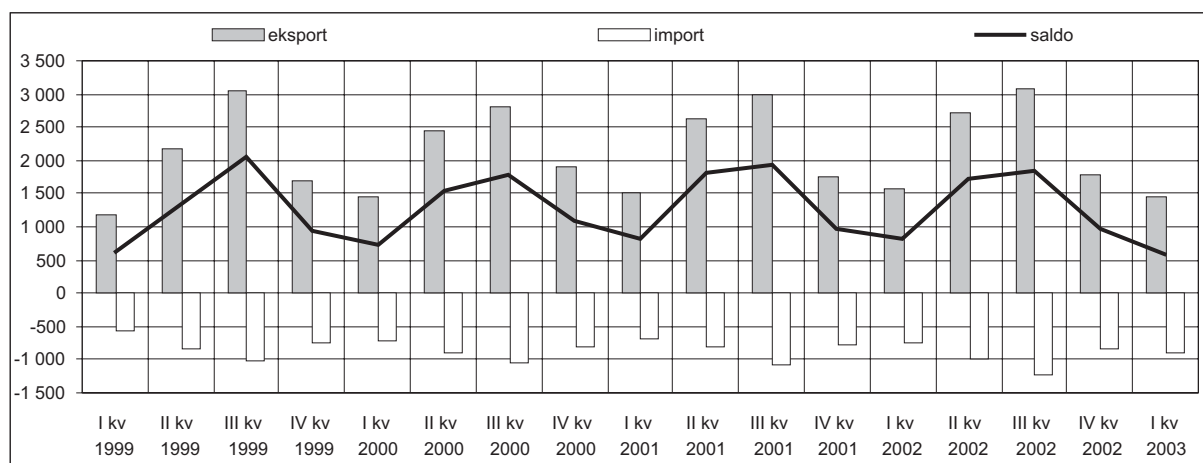
Suurima käibega teenuste – **veoteenuste** – eksport langes 9% ja import 1% (vt joonis 6). Põhiline langus toimus meretranspordis, kus teenuste eksport vähenes aastaga 14,3%, põhiliselt muude veoteenuste arvel.

Joonis 6. Veoteenuste bilanss (mln kr)

Veoteenuste import kasvas meretranspordi osas minimaalselt. Kuigi maismaavedude positiivne saldo muutus vähe, kahanesid ekspordi ja impordi mahud ning muutus nende struktuur. Raudteetranspordi negatiivne saldo vähenes aastaga kaks korda, põhiliselt teenuste impordi kahanemise tõttu kaubavedude osas. Samavõrra vähenes ka maanteetranspordi positiivne saldo, kusjuures teenuste eksport kahanes ja import kasvas just kaubavedude osas.

Reisiteenuste saldo moodustas 2003. a I kvartalis 0,6 miljardit krooni, kusjuures eksport kahanes aastaga 6,5% ja import kasvas 17% (vt joonis 7). Reisiteenuste ekspordi pidurdas raskete jääolude tõttu Eestit küllastanud soomlaste arvu vähenemine 13% 2002. aasta sama perioodiga võrreldes. Kui Eesti reisifirmade eksport jäi eelmise aasta tasemele, siis import kasvas 13%. Kuna maailmas tervikuna oli väliturism madalseisus, muutusid rohkete sooduspakkumiste tõttu eestlastele kättesaadavaks üha kaugemad riigid, mille tõttu on omakorda suurenenud ka keskmine reisi pikkus. Oluliselt on laienenud eestlaste sihtriikide geograafia (tavapäratuid muid riike küllastanud eestlaste arv kasvas aastaga 75%). Kui Soome ja Rootsi küllastuste arv 2002. aastaga võrreldes vähenes, siis populaarsematest sihtriikidest kasvas Itaalia, Saksamaa ja Suurbritannia, aga ka Tai küllastuste arv.

Joonis 7. Reisiteenuste bilanss (mln kr)

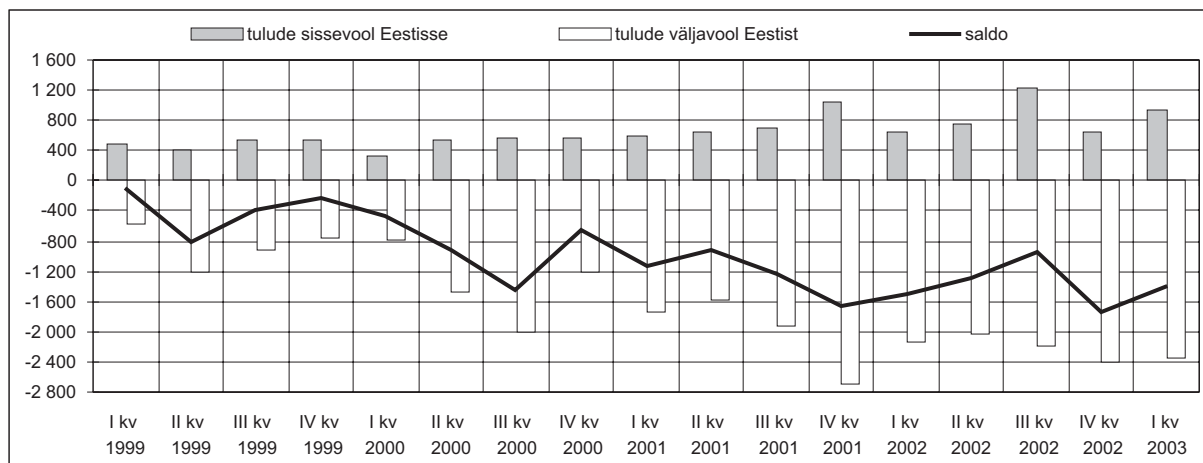
Tulud

2003. aasta esimeses kvartalis moodustas tulude bilansi negatiivne saldo 1,4 mld krooni, kahanes aastaga 0,1 mld krooni võrra (vt tabel 13 ja joonis 8). Kuigi otseinvesteeringu tulu netoväljavool aastaga pisut kasvas, kogutulude netoväljavoolu suurenemist kahandas portfelliinvesteeringu tulu positiivse saldo aastane kasv 130 miljoni krooni võrra.

Kogutulude netoväljavoolu kasvu pidurdas **tulude sissevoolu** 48%line aastakasv (vt tabel 14). Tulude sissevool moodustas alla 1 miljardi krooni ja kasvas nii portfelli- kui ka otseinvesteeringu tulu osas

Tabel 13. Tulude bilanss (mln kr)

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Tulu otseinvesteeringutelt	-1 529,9	-1 622,4	-1 642,6	101,7	93,4	116,9	1,2	7,4
sh tulu põhikapitalilt	-1 484,3	-1 549,7	-1 574,6	98,7	89,2	112,1	1,6	6,1
tulu võlgadelt (intressid)	-45,6	-72,7	-68,0	3,0	4,2	4,8	-6,5	49,1
Tulu portfelliinvesteeringutelt	142,9	-83,6	271,1	-9,5	4,8	-19,3	-424,3	89,7
Tulu muudelt investeeringutelt	-139,1	-89,3	-131,8	9,2	5,1	9,4	47,6	-5,2
Muud tulud	22,1	58,0	98,4	-1,5	-3,3	-7,0	69,7	345,2
Tulude bilanss	-1 504,0	-1 737,3	-1 404,9	100,0	100,0	100,0	-19,1	-6,6

Joonis 8. Tulude bilanss (mln kr)

Tabel 14. Tulude sissevool Eestisse

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2003	I kv 2003/ I kv 2002
Tulu otseinvesteeringutelt	111,5	211,1	173,1	17,5	32,1	18,3	-18,0	55,2
sh tulu põhikapitalilt	89,6	177,0	156,3	14,0	26,9	16,6	-11,7	74,4
tulu võlgadelt (intressid)	21,9	34,1	16,8	3,4	5,2	1,8	-50,7	-23,3
Tulu portfelliinvesteeringutelt	323,9	169,8	495,0	50,7	25,8	52,5	191,5	52,8
Tulu muudelt investeeringutelt	176,9	208,1	171,3	27,7	31,6	18,2	-17,7	-3,2
Muud tulud	26,5	68,9	104,0	4,1	10,5	11,0	50,9	292,5
Tulude sissevool kokku	638,8	657,9	943,4	100,0	100,0	100,0	43,4	47,7

(vastavalt 53 ja 55%). Portfelliinvesteeringu tulu sissevoolu kasv tugineb põhiliselt valitsussektori tegutsemise aktiveerumisel võlaväärtpaberite turul. Otseinvesteeringu tulu sissevoolu kasv oli seotud asjaoluga, et Eesti otseinvesteeringuid välismaale tehti põhiliselt Läti ja Leetu, kus majandusareng oli muu maailma taustal sarnaselt Eestiga suhteliselt kiire.

Tulude väljavool Eestist moodustas 2,3 miljardit krooni ja kasvas aastaga ligi 10% (vt tabel 15). Kogu tulude väljavoolust moodustas 77% otseinvesteeringu tulu, mis suurenes aastaga 11%. Veelgi kiiremini kasvas portfelliinvesteeringu tulu väljavool (24%), mis on tingitud suurenenud võlaväärtpaberite portfelliga.

Tabel 15. Tulude väljavool Eestist

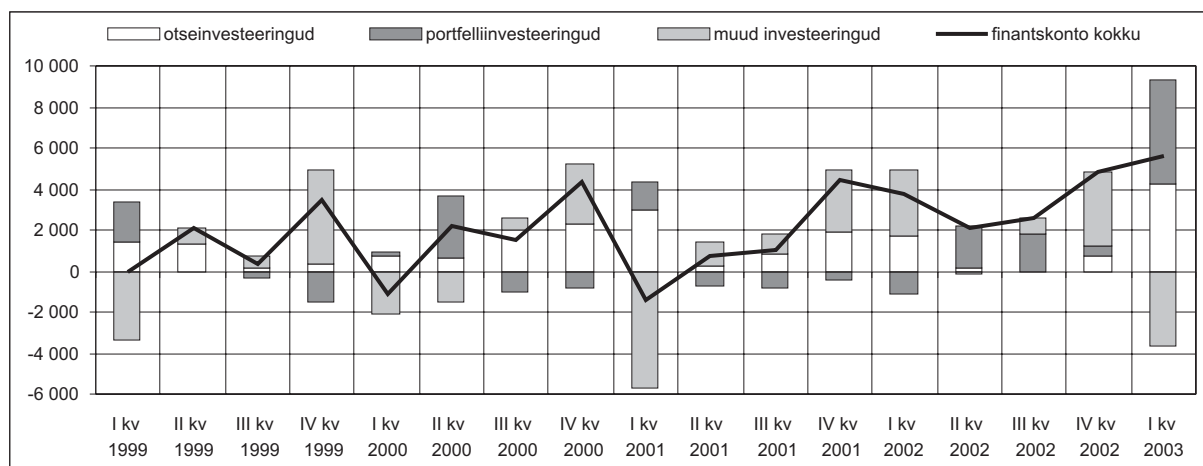
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2003	I kv 2003/ I kv 2002
Tulu otseinvesteeringutelt	-1 641,4	-1 833,5	-1 815,7	76,6	76,5	77,3	-1,0	10,6
sh tulu põhikapitalilt	-1 573,9	-1 726,7	-1 730,9	73,5	72,1	73,7	0,2	10,0
tulu võlgadelt (intressid)	-67,5	-106,8	-84,8	3,2	4,5	3,6	-20,6	25,6
Tulu portfelliinvesteeringutelt	-181,0	-253,4	-223,9	8,4	10,6	9,5	-11,6	23,7
Tulu muudelt investeeringutelt	-316,0	-297,4	-303,1	14,7	12,4	12,9	1,9	-4,1
Muud tulud	-4,4	-10,9	-5,6	0,2	0,5	0,2	-48,6	27,3
Tulude väljavool kokku	-2 142,8	-2 395,2	-2 348,3	100,0	100,0	100,0	-2,0	9,6

Ülekanded

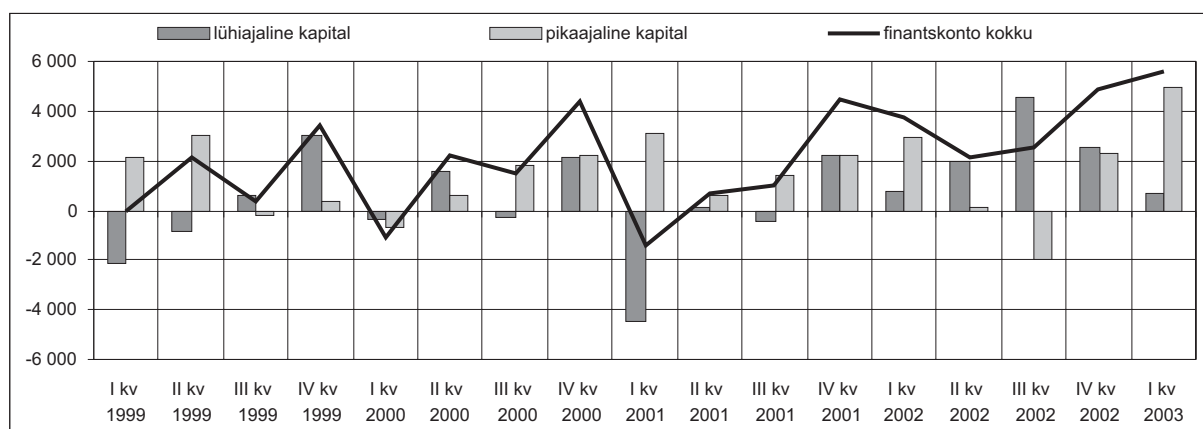
Ülekannete bilansi positiivne saldo moodustas 2003. a esimeses kvartalis ligi 0,6 miljardit krooni, mis oli samas mahus 2002. aasta I kvartali näitajaga. Eelmise aastaga võrreldes on enam kasvanud eraülekanded.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO

Finantskonto struktuuri mõjutas 2003. aasta I kvartalis eelkõige otse- ja portfelliinvesteeringute mahu märkimisväärne kasv (vt joonised 9 ja 10).

Joonis 9. Muutused välisinvesteeringukapitali voogude struktuuris (mln kr)

Joonis 10. Finantskonto tähtajaline struktuur (mln kr)

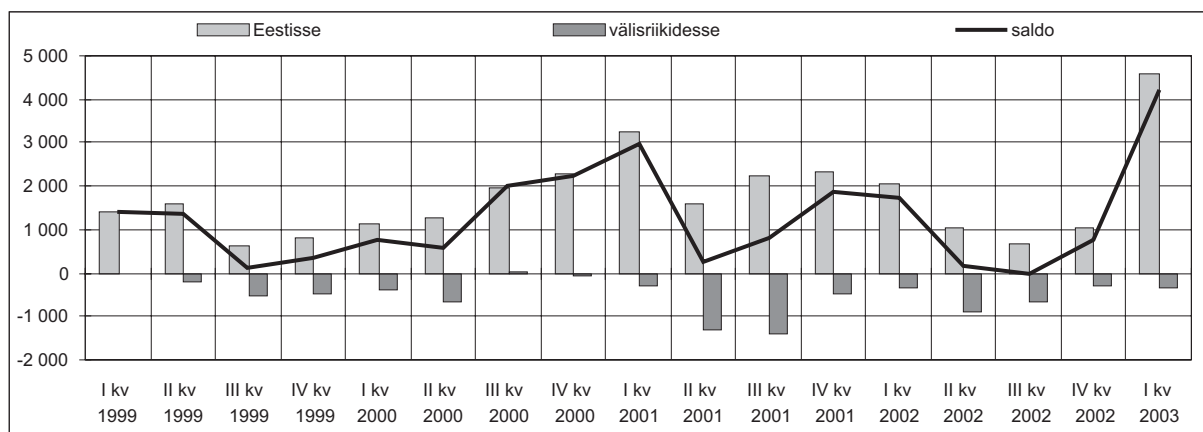
Otseinvesteeringud

Otseinvesteeringute saldo kujunes 2003. aasta I kvartalis 4,2 miljardi krooni ulatuses positiivseks, moodustades kolm neljandikku finantskonto ülejäägist. Eestisse investeeriti mitteresidentide poolt 4,6 miljardit krooni ja Eesti otseinvesteeringud välismaal kasvasid 0,4 miljardi krooni võrra (vt tabel 16 ja joonis 11).

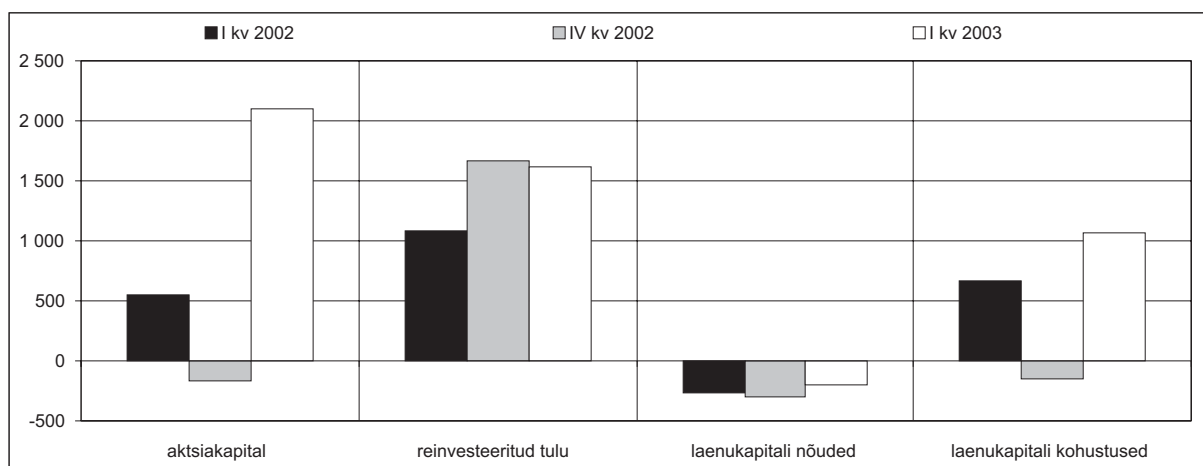
Eestisse paigutatud otseinvesteeringute maht saavutas käesoleva aasta I kvartalis kõrgeima taseme senise maksebilansi koostamise praktika jooksul. Kolmandiku pikaajalistest investeeringutest moodustas taasinvesteeringut tulu juurdekasv, mis oma mahult jäi eelmise kvartali tasemele. Aktsia(osa)kapitali investeeringud ning aktsiate realiseerimine põhjustas 2,2 miljardi krooni suuruse väliskapitali sissevoolu. Laenukapitali osas kasvasid kohustused kõikide laenuinstrumentide lõikes. Võlgnevused otseinvesteeringutele suurenesid ligi miljardi krooni võrra ning nõuded kasvasid 0,2 miljardi krooni ulatuses (vt joonis 12).

Tabel 16. Otseinvesteeringute struktuur

	Eestisse						Välismaale					
	mln kr			Osatähtsus (%)			mln kr			Osatähtsus (%)		
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Aksia(osa)kapital	554,7	-171,9	2 105,1	27,3	-16,4	45,9	-83,4	-457,5	-74,5	26,1	156,8	20,8
Sissevool	803,8	1 213,2	2 224,0	39,5	115,4	48,5	15,8	72,3	22,1	-4,9	-24,8	-6,2
Väljavool	-249,1	-1 385,1	-118,9	-12,2	-131,8	-2,6	-99,2	-529,8	-96,6	31,1	181,6	26,9
Reinvesteeringutulu	1 087,8	1 662,7	1 613,9	53,5	158,2	35,2	-82,7	-147,4	-152,0	25,9	50,5	42,4
Nõuded	-652,7	-1 169,8	-837,9	-32,1	-57,5	-41,2	-105,3	-197,7	-167,6	-5,2	-9,7	-8,2
Kohustused	1 740,5	2 832,5	2 451,8	85,6	139,2	120,5	22,6	50,3	15,6	1,1	2,5	0,8
Laenukapital (neto)	-103,5	-541,1	815,0	-5,1	-51,5	17,8	-141,6	305,4	-188,7	44,3	-104,7	52,6
Kaubanduskrediit	-272,8	-59,9	49,1	-13,4	-5,7	1,1	-116,0	-18,6	-67,0	36,3	6,4	18,7
Lühiajalised laenud	296,8	-1 693,3	476,8	14,6	-161,1	10,4	-31,4	836,2	37,9	9,8	-286,6	-10,6
Pikaajalised laenud	-127,5	1 212,1	289,1	-6,3	115,3	6,3	5,8	-512,2	-159,6	-1,8	175,5	44,5
Muud rahapaigutused	495,4	101,5	52,9	24,4	9,7	1,2	-11,6	7,7	56,5	3,6	-2,6	-15,8
Kokku	2 034,4	1 051,2	4 586,9	100,0	100,0	100,0	-319,3	-291,8	-358,7	100,0	100,0	100,0

Joonis 11. Otseinvesteeringud (mln kr)

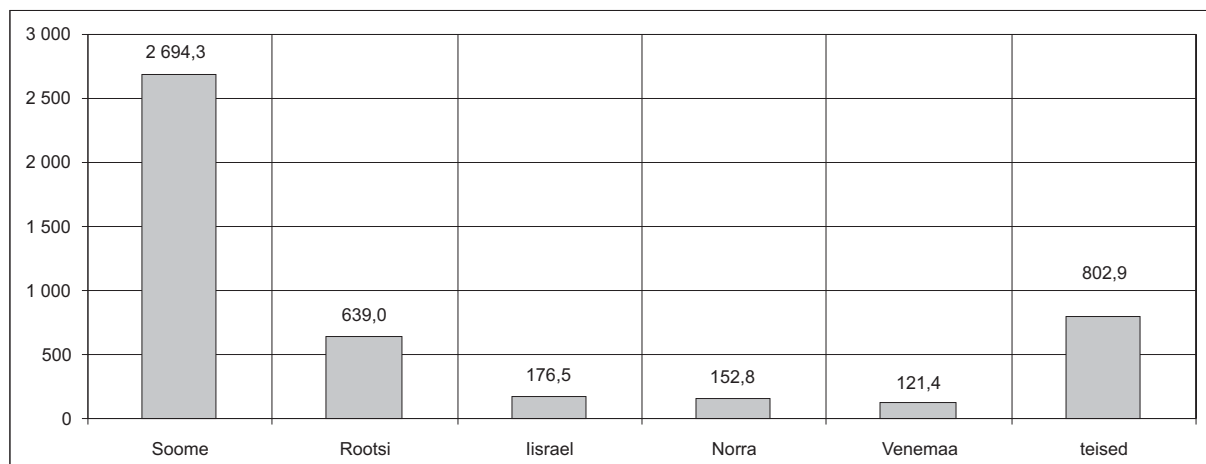

Joonis 12. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

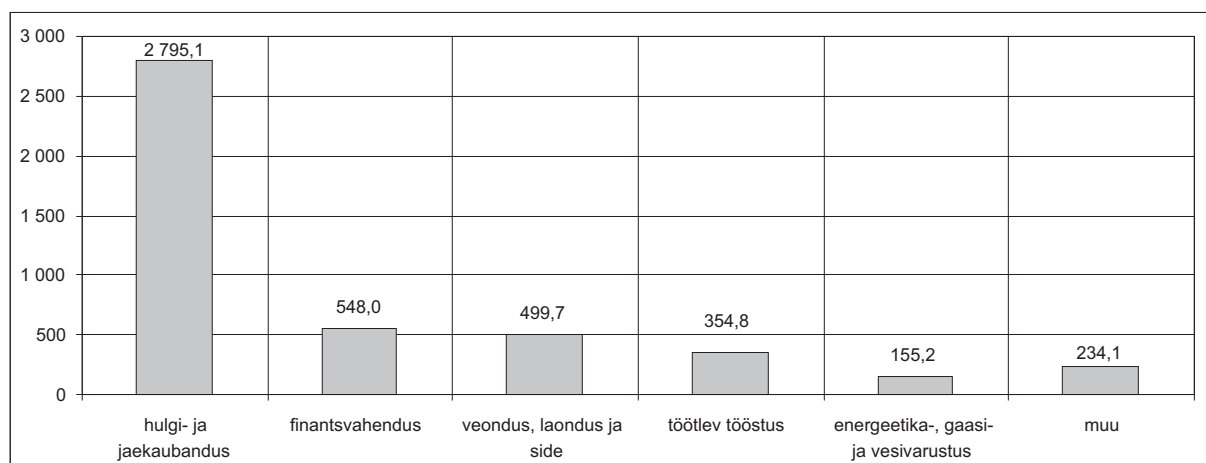
Riikide seast paistis ülisuure investeeringute sissevoolu poolest silma Soome, endiselt on Eesti ettevõtlastest huvitatud Rootsi äriühingud. Euroopa Liidu liikmesriigid investeerisid Eestisse 3,7 miljardit krooni (81%). Pikaajalised investeeringud paigutati peamiselt hulgi- ja jaekaubanduse valdkonda (vt joonised 13 ja 14).

Otseinvesteeringud välismaistesse tütar(sidus)ettevõtjatesse jäid eelmise perioodi tasemele. 42% välismaale paigutatud otseinvesteeringutest moodustas taasinvesteeringutulu ning viiendiku ulatuses

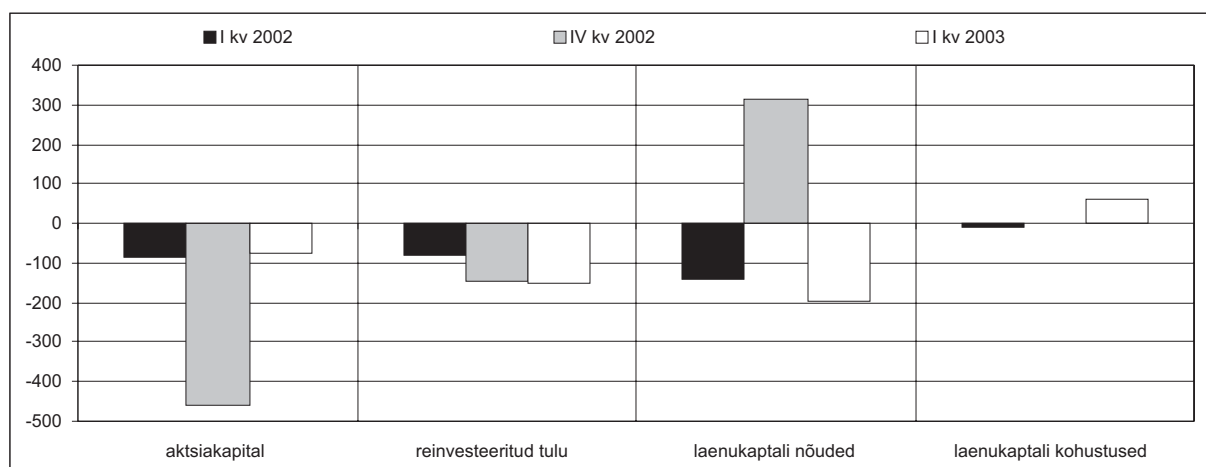
laiendati aktsia(osa)kapitali. Tütar(sidus)ettevõtjate võlad kasvasid nii kaubanduskrediidi kui ka pikaajaliste laenude osas. Sarnaselt 2002. a IV kvartalile jätkus lühiajaliste laenude tagastamine (vt joonis 15).

Joonis 13. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur riigiti 2003. a I kvartalis (mln kr)

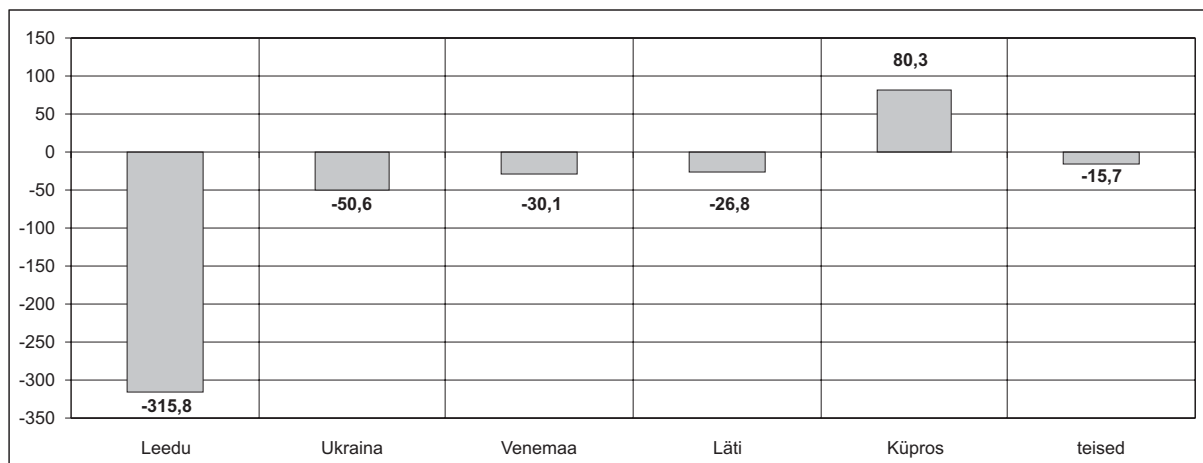

Joonis 14. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur tegevusalati 2003. a I kvartalis (mln kr)

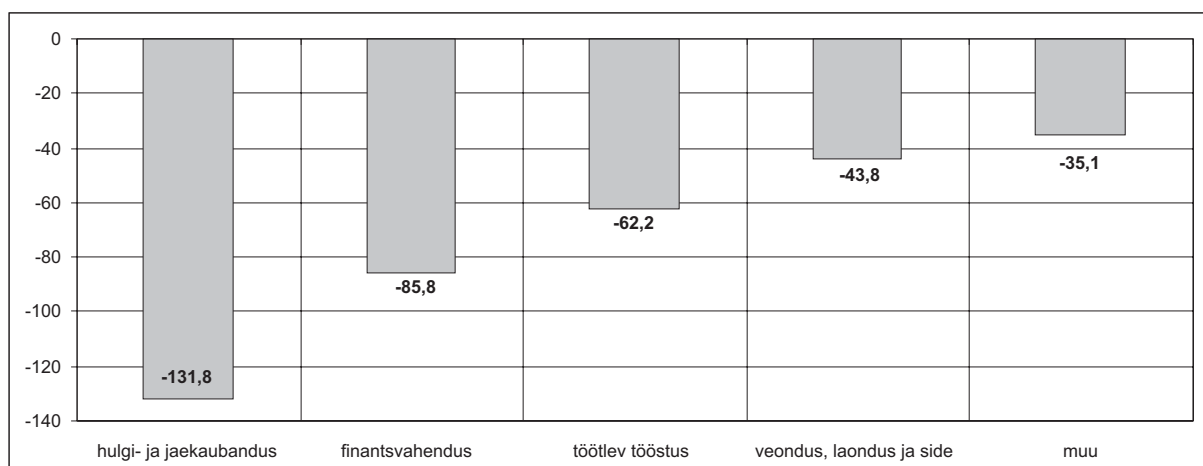

Joonis 15. Välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

Eesti ettevõtjad eelistasid investeerida teistesse Balti riikidesse ning kapitali paigutati ka Ukraina ja Venemaa majandusse. Suurimad investeerijad olid hulgi- ja jaekaubanduse ning finantsvahenduse ettevõtjad (vt joonised 16 ja 17).

Joonis 16. 2003. aasta I kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud riigiti (mln kr)

Joonis 17. 2003. aasta I kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud tegevusalati (mln kr)

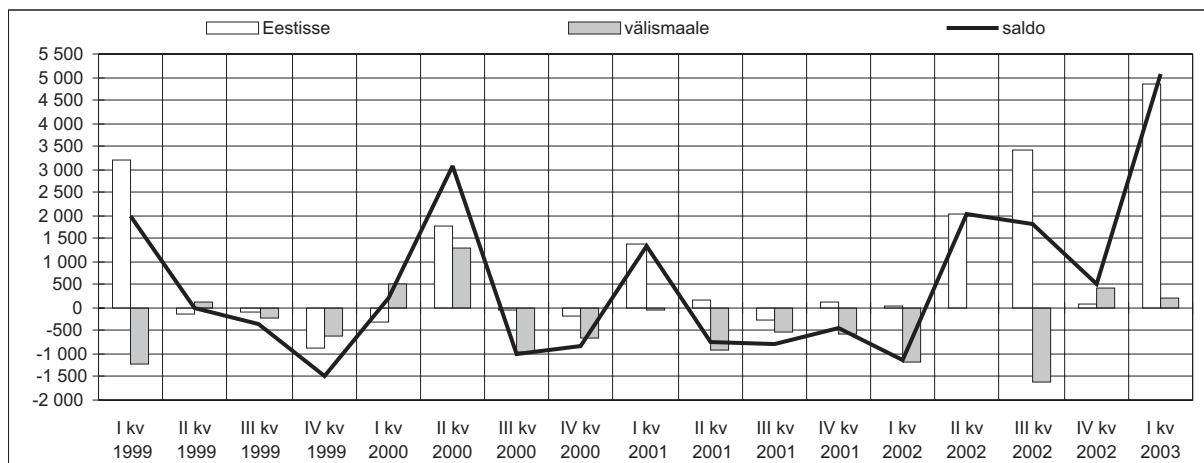
Portfelliinvesteeringud

Portfelliinvesteeringute sissevool oli 2003. aasta esimeses kvartalis 5,1 miljardit krooni (vt tabel 17 ja joonis 18). Selline märkimisväärne portfelliinvesteeringute sissevool tulenes peamiselt krediitiasutuste poolt läbiviidud võlakirjaemissioonidest.

Portfelliinvesteeringud välismaale vähenesid I kvartali jooksul 0,2 miljardi krooni võrra ning see oli valdavalt põhjustatud muu sektori kahanenud investeeringutest välismaistesse võlaväärtpaberitesse.

Tabel 17. Portfelliinvesteeringud väärtpaperite liigi ja majandussektorite järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Portfelliinvesteeringud kokku	-1160,8	422,1	218,7	22,3	78,1	4849,3	-1138,5	500,2	5068
sh omandiväärtpaperid	-5,4	-7,6	37,4	299,2	199,6	110,8	293,8	192	148,2
krediitiasutused	4,9	9,2	4,5	-161,9	112,4	34,6	-157,0	121,6	39,1
muud sektorid	-10,3	-16,8	32,9	461,1	87,2	76,2	450,8	70,4	109,1
võlaväärtpaberid	-1 155,4	429,7	181,3	-276,9	-121,5	4 738,5	-1 432,3	308,2	4 919,8
keskpank							0,0		0,0
valitsemissektor	-246,5	-698,0	-58,3	-1,5	-57,5	1,6	-248,0	-755,5	-56,7
krediitiasutused	-460,9	532,6	20,4	-198,4	-62,6	4 741,3	-659,3	470,0	4 761,7
muud sektorid	-448,0	595,1	219,2	-77,0	-1,4	-4,4	-525,0	593,7	214,8

Joonis 18. Portfelliinvesteeringud (mln kr)

Portfelliinvesteeringud Eestisse suurenesid vaadeldaval perioodil 4,8 miljardit krooni, millest 4,7 miljardit moodustasid krediidasutuste võlakirjaemissioonid ning 0,1 miljardit mitteresidentide investeeringud omandiväärtpaberitesse.

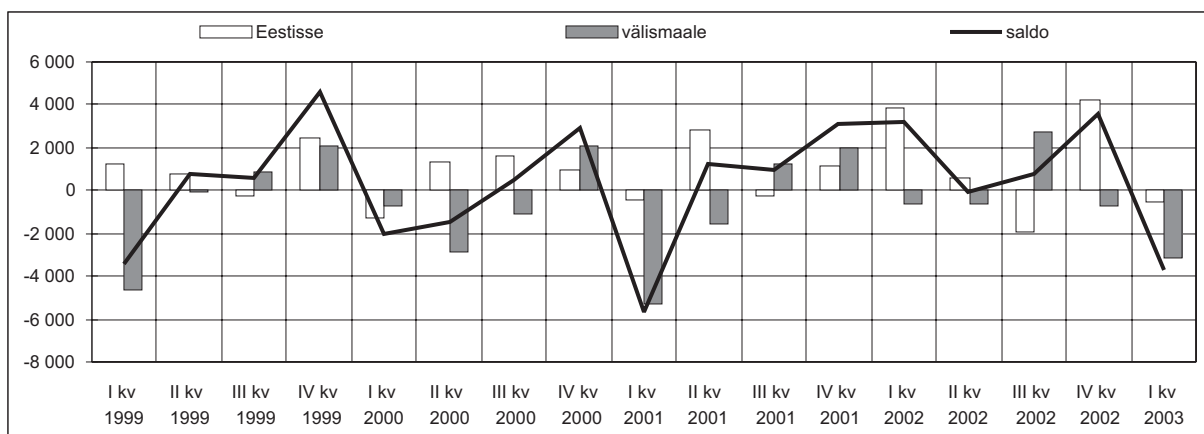
Muud investeeringud

Muude investeeringute väljavool ületas I kvartalis nende sissevoolu 3,7 miljardi krooniga (vt tabel 18 ja joonis 19). Investeeringute väljavool toimus valdavalt lühiajalise kapitali vormis (vt tabel 19). Suurimat mõju avaldas siin krediidasutuste lühiajaliste nõuete kasv mitteresidentidele.

Muude investeeringute nõuded kasvasid kokku 3,1 miljardit krooni. Krediidasutuste poolt antud lühiajalised laenud mitteresidentidele suurenesid 6,6 miljardit krooni. Nõuded vähenesid hoiuste osas, kus

Tabel 18. Muud investeeringud kapitali liigi järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Muud investeeringud kokku	-643,6	-679	-3133,8	3816,6	4264,4	-554,2	3173	3585,4	-3688
sh kaubanduskrediit	38,9	1784,4	-324,7	160,2	-1305,4	240,6	199,1	479	-84,1
laenud	-1 081,9	-1 454,2	-6 293,3	2 313,4	3 382,2	-403,2	1 231,5	1 928,0	-6 696,5
hoiused	392,2	-1 371,1	3 524,4	1 340,0	2 409,1	-305,5	1 732,2	1 038,0	3 218,9
muu kapital	7,2	361,9	-40,2	3,0	-221,5	-86,1	10,2	140,4	-126,3

Joonis 19. Muud investeeringud (mln kr)

Tabel 19. Muud investeeringud tähtaja järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Kokku	-643,6	-679	-3133,8	3816,6	4264,4	-554,2	3173	3585,4	-3688
Pikaajaline kapital	274,8	-394,8	142,3	976,7	1904,2	576,1	1251,5	1509,4	718,4
keskpank	3,0	1,4					3,0	1,4	0,0
valitsemissektor				-13,3	39,8	-4,8	-13,3	39,8	-4,8
krediidiasutused	148,5	-29,4	-219,3	208,9	1 038,0	413,0	357,4	1 008,6	193,7
muud sektorid	123,3	-366,8	361,6	781,1	826,4	167,9	904,4	459,6	529,5
Lühiajaline kapital	-918,4	-284,2	-3 276,1	2 839,9	2 360,2	-1 130,3	1 921,5	2 076,0	-4 406,4
keskpank	6,4	-1,9		1 515,8	224,7	122,3	1 522,2	222,8	122,3
valitsemissektor	146,9	296,9	96,5				146,9	296,9	96,5
krediidiasutused	-1 220,6	-2 588,9	-3 415,2	1 528,5	2 912,9	-1 375,7	307,9	324,0	-4 790,9
muud sektorid	148,9	2 009,7	42,6	-204,4	-777,4	123,1	-55,5	1 232,3	165,7

krediidiasutused, valitsemissektor ja muu sektori ettevõtjad vähendasid oma välishoiuseid, mille tulemusena toimus kapitali sissevool 3,5 miljardi krooni ulatuses.

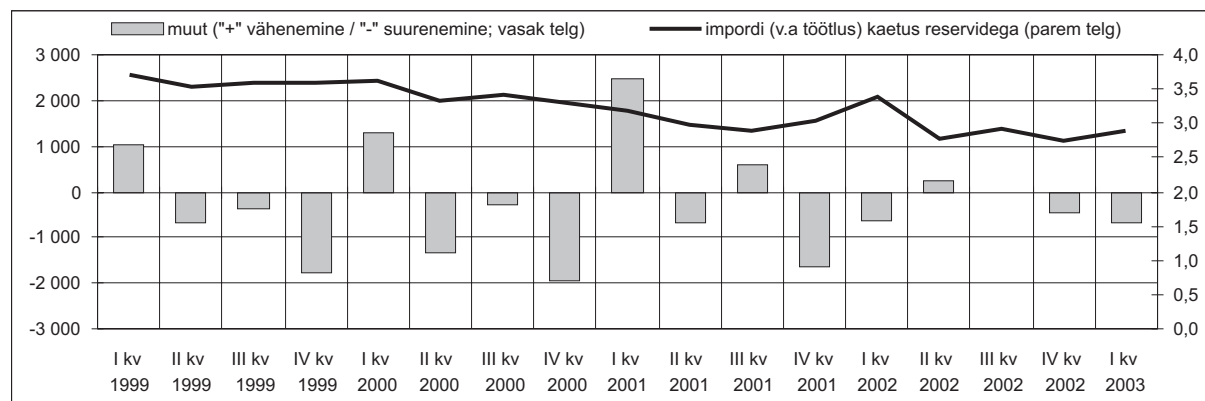
Muude investeeringute kohustused vähenesid kvartali jooksul 0,5 miljardit krooni. Kõigi sektorite laenukohustused vähenesid koondsummas 0,4 miljardit krooni; 0,3 miljardi krooni võrra vähenesid mitte-residentide hoiused Eesti krediitiasutustes. Kapitali sissevoolule avaldas mõju kaubanduskrediidi nõuete kasv 0,2 miljardi võrra.

RESERVID

Maksebilansi reservid suurenesid 0,7 miljardi krooni võrra (vt tabel 20 ja joonis 20).

Tabel 20. Reservide muutuse struktuur

	mln kr			Osatähtsus (%)		
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003
Kuld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sularaha ja hoiused	2 285,4	-3 317,1	-2 891,2	93,1	704,3	417,2
Väärtpaberid	166,9	2 708,9	2 198,6	6,8	-575,1	-317,3
omandiväärtpaberid				0,0	0,0	0,0
võlakirjad	-913,2	2 316,9	794,1	-37,2	-491,9	-114,6
rahaturuinstrumendid	1 080,1	392,0	1 404,5	44,0	-83,2	-202,7
Muud nõuded	1,6	137,2	-0,4	0,1	-29,1	0,1
Kokku	2 453,9	-471,0	-693,0	100,0	100,0	100,0

Joonis 20. Kulla- ja välisvaluutareservide muut (mln kr) ja impordi kaetus reservidega (kvartalites)

EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA VÄLISVÕLG

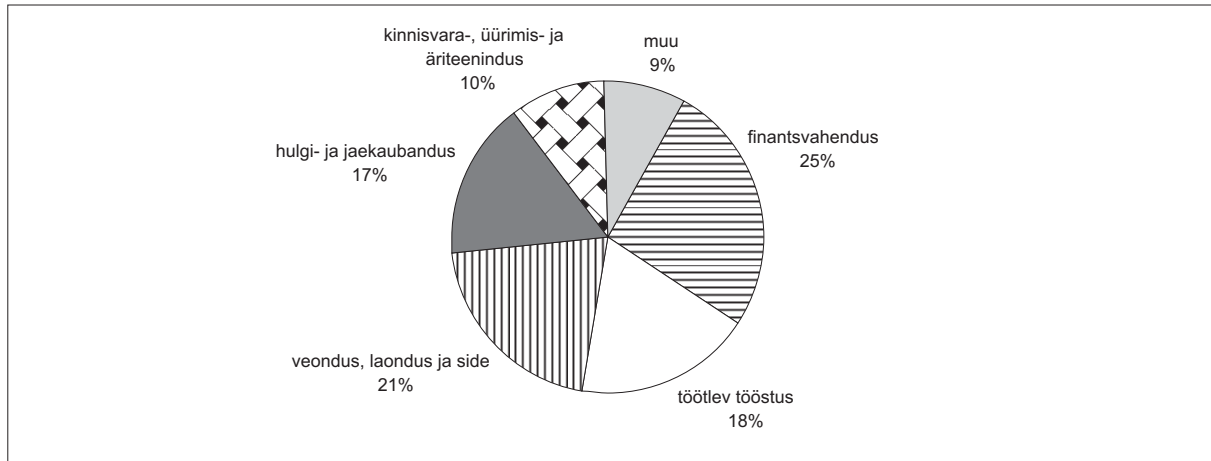
31. märtsil 2003

2003. a I kvartali lõpul ulatusid kõik Eestisse tehtud välisinvesteeringud 133,5 miljardi kroonini. Neist poole ehk 67,1 miljardit krooni moodustasid otseinvesteeringud, mis oma põhiosas välisvõlga ei suurenda (vt tabel 21). Välisinvestorid on enim investeerinud finantsvahendusse (26% otseinvesteeringutest), veondusse, laondusse ja sidosse (21%) ning töötlevasse tööstusse (18%; vt joonis 21). 66% otseinvesteeringuist on pärit kahest riigist – Rootsist (38%) ja Soomest (28%; vt joonis 22).

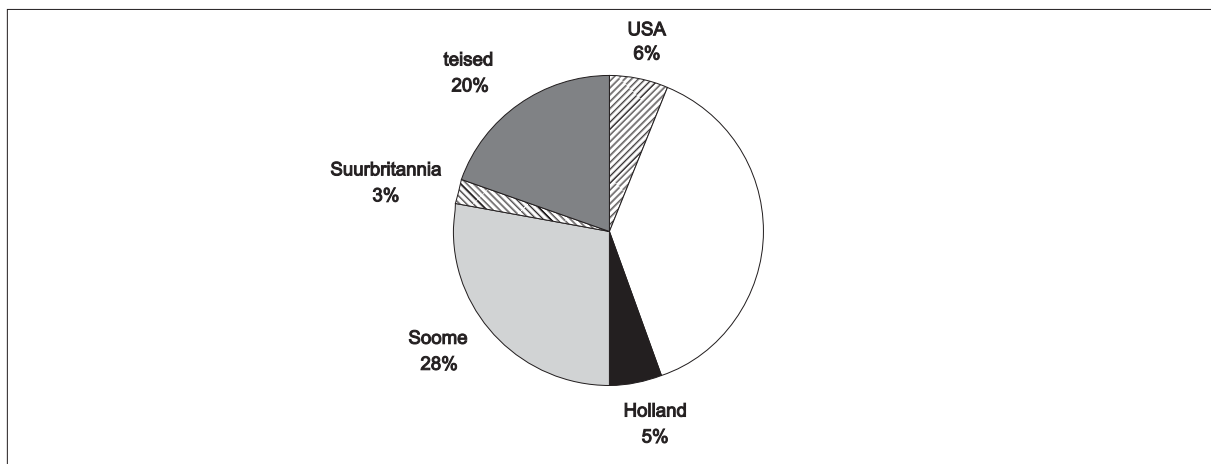
Tabel 21. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (mln kr)

	31.12.02	Osatähtsus (%)	31.03.03	Osatähtsus (%)
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)				
Otseinvesteeringud välismaal	10 097,6	16,6	10 689,0	16,2
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeringud tulud	6 635,8	10,9	7 327,8	11,1
Muu kapital	3 461,8	5,7	3 361,2	5,1
Portfelliinvesteeringud välismaal	12 308,4	20,2	12 552,5	19,1
Omandiväärtpaberid	549,2	0,9	879,3	1,3
Võlaväärtpaberid	11 759,2	19,3	11 673,2	17,7
Pikaajalised	7 806,0	12,8	6 332,8	9,6
Lühiajalised	3 953,2	6,5	5 340,4	8,1
Tuletisinstrumendid	194,2	0,3	259,3	0,4
Muud investeeringud välismaal	23 328,4	38,3	26 722,1	40,6
Kaubanduskrediit	4 199,4	6,9	4 695,1	7,1
Laenud	10 646,3	17,5	16 989,7	25,8
Pikaajalised	5 073,3	8,3	4 908,0	7,5
Lühiajalised	5 573,0	9,1	12 081,7	18,3
Hoiused	7 872,1	12,9	4 428,5	6,7
Muud nõuded	610,6	1,0	608,8	0,9
Reservid	14 984,9	24,6	15 639,0	23,7
VÄLISNÕUDED KOKKU	60 913,5	100,0	65 861,9	100,0
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)				
Otseinvesteeringud Eestis	63 127,3	49,8	67 070,9	50,2
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeringud tulud	50 915,4	40,2	54 050,5	40,5
Muu kapital	12 211,9	9,6	13 020,4	9,8
Portfelliinvesteeringud Eestis	20 596,4	16,2	24 081,2	18,0
Omandiväärtpaberid	9 483,1	7,5	8 519,4	6,4
Võlaväärtpaberid	11 113,3	8,8	15 561,8	11,7
Pikaajalised	11 097,1	8,8	15 525,0	11,6
Lühiajalised	16,2	0,0	36,8	0,0
Tuletisinstrumendid	88,7	0,1	231,9	0,2
Muud investeeringud Eestis	42 967,9	33,9	42 144,9	31,6
Kaubanduskrediit	6 763,8	5,3	6 939,1	5,2
Laenud	21 715,2	17,1	21 200,1	15,9
Pikaajalised	17 556,2	13,8	18 205,8	13,6
Lühiajalised	4 159,0	3,3	2 994,3	2,2
Hoiused	11 863,6	9,4	11 558,1	8,7
Muud kohustused	2 625,3	2,1	2 447,6	1,8
VÄLISKOHUSTUSED KOKKU	126 780,3	100,0	133 528,9	100,0
RAHVUSVAHELINE NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-65 866,8		-67 667,0	
sh lühiajaline positsioon	-6 930,3		-3 211,0	
pikaajaline positsioon	-58 936,5		-64 456,0	

Lisaks otseinvesteeringutele on Eestisse olulisel määral kapitali paigutatud muude investeeringute (laenud, hoiused jm) vormis (ligi 32%) ning portfelliinvesteeringutena (18%). Võrreldes kvartal varasema seisuga, on portfelliinvesteeringute osakaal muude investeeringute osakaalu vähenemise arvel mõnevõrra suurenenud.

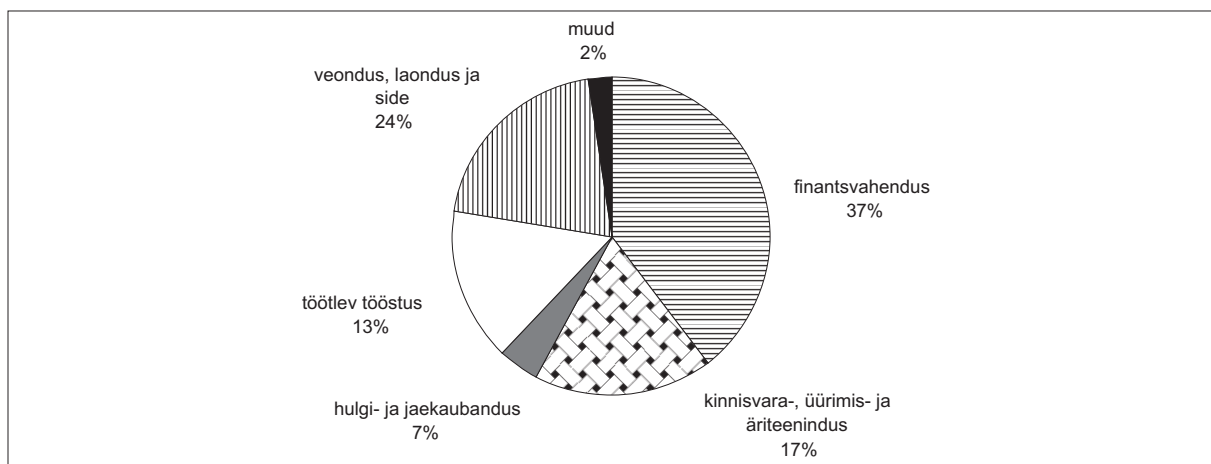

Joonis 21. Otseinvesteeringupositsioon Eestis tegevusalati 31. märtsil 2003

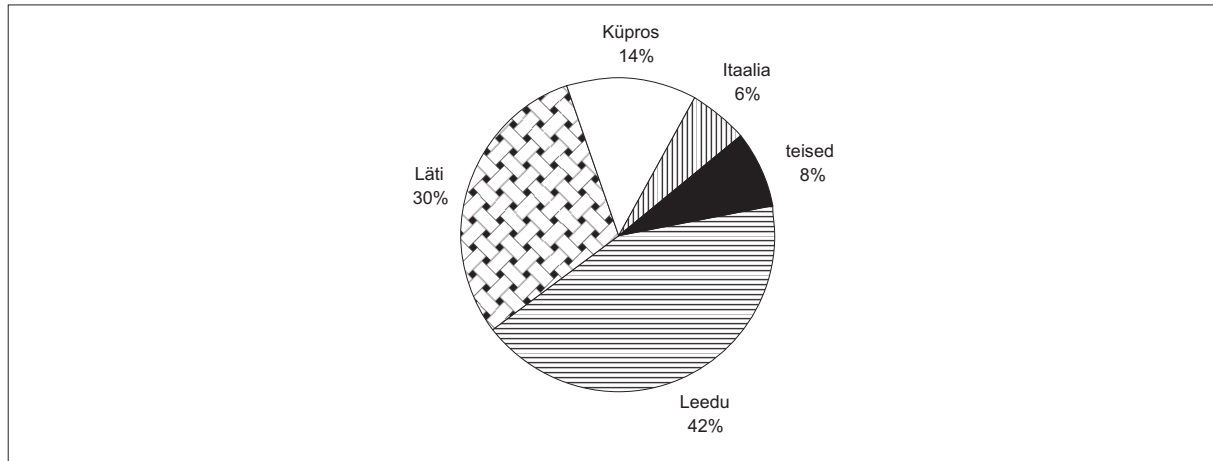

Joonis 22. Otseinvesteeringupositsioon Eestis riigiti 31. märtsil 2003

Eesti investeeringud välismaale ulatusid I kvartali lõpuks ligi 66 miljardi kroonini. Sellest suurema osa moodustasid laenud, hoiused ning keskpanga kulla- ja välisvaluutareserv. Otseinvesteeringute osatähtsus kõigist välismaale tehtud investeeringutest oli 16%. Siingi oli eelistatumad tegevusalad finantsvahendus (37% kõigist välismaale tehtud otseinvesteeringutest) ning veondus, laondus ja side (24%), lisaks kinnisvara-, üürimis- ja äriteenindus (17%; vt joonis 23). Üle 70% välismaale paigutatud Eesti kapitalist on läinud teistesse Balti riikidesse – Leetu (42%) ja Lätti (30%; vt joonis 24).

Joonis 23. Eesti otseinvesteeringupositsioon välismaal tegevusalati 31. märtsil 2003

Joonis 24. Eesti otseinvesteeringupositsioon välismaal riigiti 31. märtsil 2003

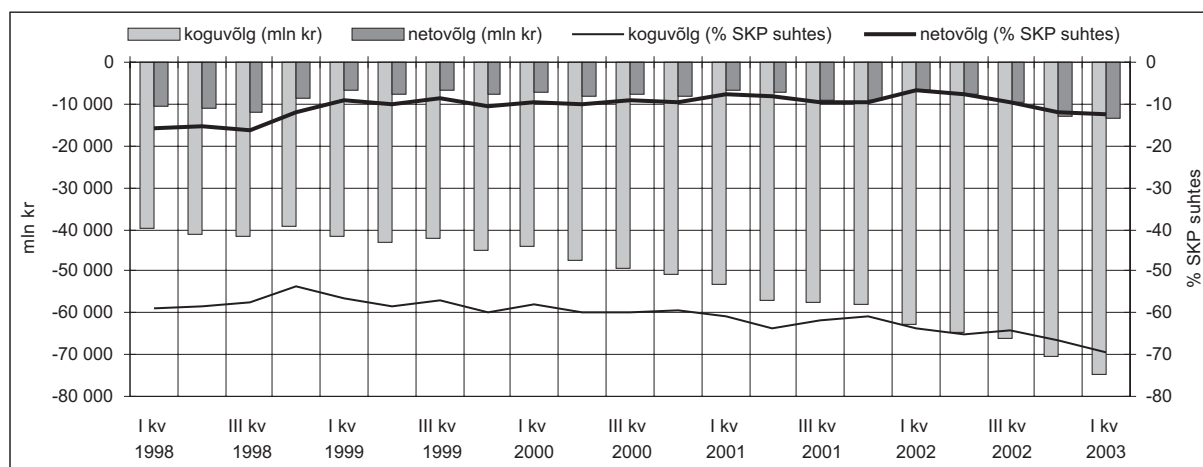
Väliskohustuste ülekaalu tõttu oli Eesti netoinvesteeringupositsioon 2003. a I kvartali lõpus 67,7 miljardi krooni ulatuses negatiivne.

Eesti kõigi sektorite võlakohustused olid 2003. a 31. märtsil 74,8 miljardit krooni (67,8% nelja viimase kvartali SKP suhtes) ja Eesti netovälisvõlg (võla iseloomuga välisnõuete ja -kohustuste

Tabel 22. Välisvõlg (mln kr)

	31.12.02	%	31.03.03	%
VÕLAKOHUSTUSED				
Lühiajalised	24 184,8	34,4	22 853,4	30,5
Valitsemissektor	0,0	0,0		0,0
Keskpank	255,5	0,4	185,4	0,2
Krediitiasutused	15 187,7	21,6	13 811,0	18,5
Muud sektorid	8 741,6	12,4	8 857,0	11,8
Pikaajalised	46 072,6	65,6	51 960,1	69,5
Valitsemissektor	3 383,2	4,8	3 380,2	4,5
Keskpank	0,0	0,0		0,0
Krediitiasutused	10 754,1	15,3	15 830,8	21,2
Muud sektorid	31 935,3	45,5	32 749,1	43,8
KOGU VÄLISVÕLG	70 257,4	100,0	74 813,5	100,0
VÕLANÕUDED				
Lühiajalised	37 136,6	64,6	42 739,2	69,6
Valitsemissektor	1 939,7	3,4	3 220,7	5,2
Keskpank	14 943,2	26,0	15 598,1	25,4
Krediitiasutused	12 851,1	22,4	16 224,8	26,4
Muud sektorid	7 402,6	12,9	7 695,6	12,5
Pikaajalised	20 318,6	35,4	18 701,8	30,4
Valitsemissektor	4 488,1	7,8	3 169,5	5,2
Keskpank	12,4	0,0	12,1	0,0
Krediitiasutused	1 253,6	2,2	1 472,9	2,4
Muud sektorid	14 564,5	25,3	14 047,3	22,9
VÕLANÕUDED KOKKU	57 455,2	100,0	61 441,0	100,0
NETOVÄLISVÕLG				
Lühiajaline	12 951,8		19 885,8	
Valitsemissektor	1 939,7		3 220,7	
Keskpank	14 687,7		15 412,7	
Krediitiasutused	-2 336,6		2 413,8	
Muud sektorid	-1 339,0		-1 161,4	
Pikaajaline	-25 754,0		-33 258,3	
Valitsemissektor	1 104,9		-210,7	
Keskpank	12,4		12,1	
Krediitiasutused	-9 500,5		-14 357,9	
Muud sektorid	-17 370,8		-18 701,8	
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	-12 802,2		-13 372,5	

vahe) 13,4 miljardit krooni (12,1% nelja viimase kvartali SKP suhtes; vt tabel 22). Kogu- ja netovälisvõla dünaamikat iseloomustab joonis 25.

Joonis 25. Eesti majanduse bruto- ja netovälisvõlg (vasak telg) ja % SKP suhtes (parem telg)

KLIENTIDE RAHVUSVAHELISED TEHINGUD EESTI PANGANDUSSÜSTEEMI VAHENDUSEL

Tehingute arv ja käive

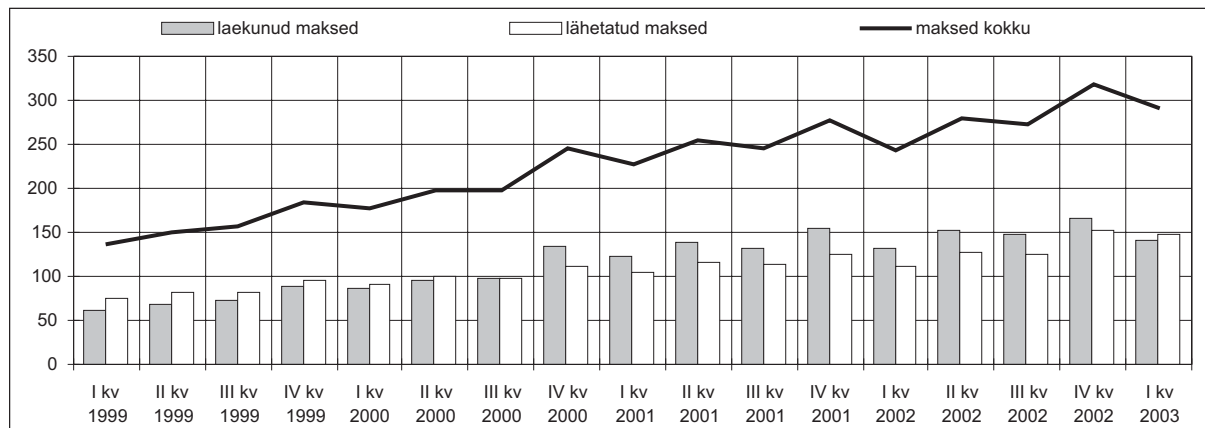
Rahvusvaheliste maksete³ arv suurenes 2003. a I kvartalis võrreldes eelmise aasta sama perioodiga nii laekunud kui ka lähetatud maksete osas (vt tabel 23 ja joonis 26). Laekunud maksete arv kasvas kolmandiku võrra, lähetatud maksete arv 8%. Võrreldes eelmise perioodiga, vähenes nii laekunud kui ka lähetatud maksete arv.

Sarnaselt rahvusvaheliste maksete arvu suurenemisele kasvas ka maksete käive, lähetatud maksete käive kasvas seejuures enam kui laekunud maksete käive – vastavalt 12 ja 9% (vt tabel 24 ja joonis 27). Laekunud maksete keskmine suurus ulatus 2003. a I kvartalis 162 100 kroonini, lähetatud maksete keskmine suurus (165 400 krooni) jäi pisut väiksemaks kui eelmises kvartalis (2002. a IV kvartalis vastavalt 151 100 ja 187 500 krooni).

Tabel 23. Rahvusvaheliste maksete arv

	tuh tk			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Laekunud maksed	132	166	142	-14	8
Lähetatud maksed	112	153	149	-3	32
Kokku	244	319	291	-9	19

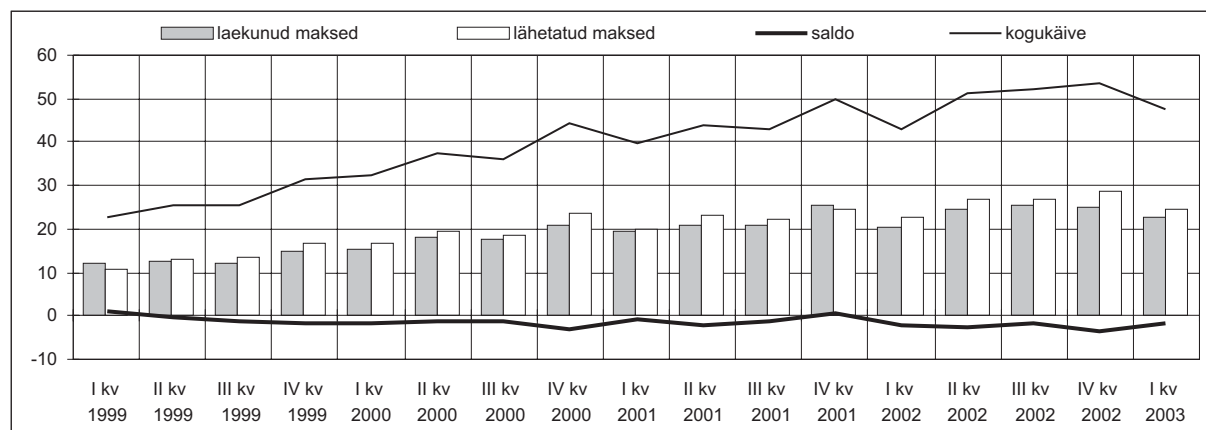
³ Rahvusvahelised maksed ei sisalda residentide omavahelisi ja mitteresidentide omavahelisi tehinguid.

Joonis 26. Rahvusvaheliste maksete arv (tuh tk)

Tabel 24. Rahvusvaheliste maksete käive

	tuh tk			Muut (%)	
	I kv 2002	IV kv 2002	I kv 2003	I kv 2003/ IV kv 2002	I kv 2003/ I kv 2002
Laekunud maksed	132	166	142	-14	8
Lähetatud maksed	112	153	149	-3	32
Kokku	244	319	291	-9	19

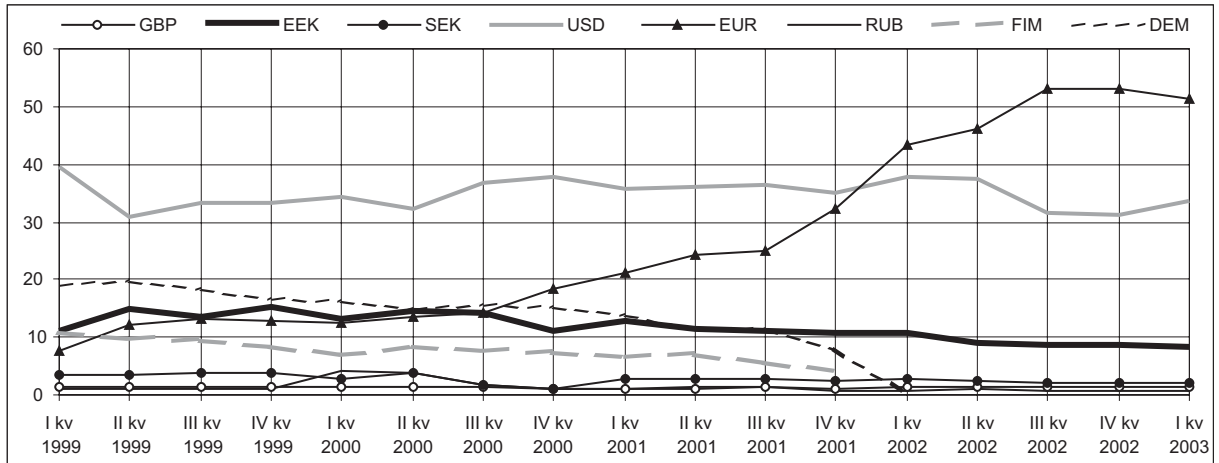

Joonis 27. Rahvusvaheliste maksete käive ja saldo (mld kr)

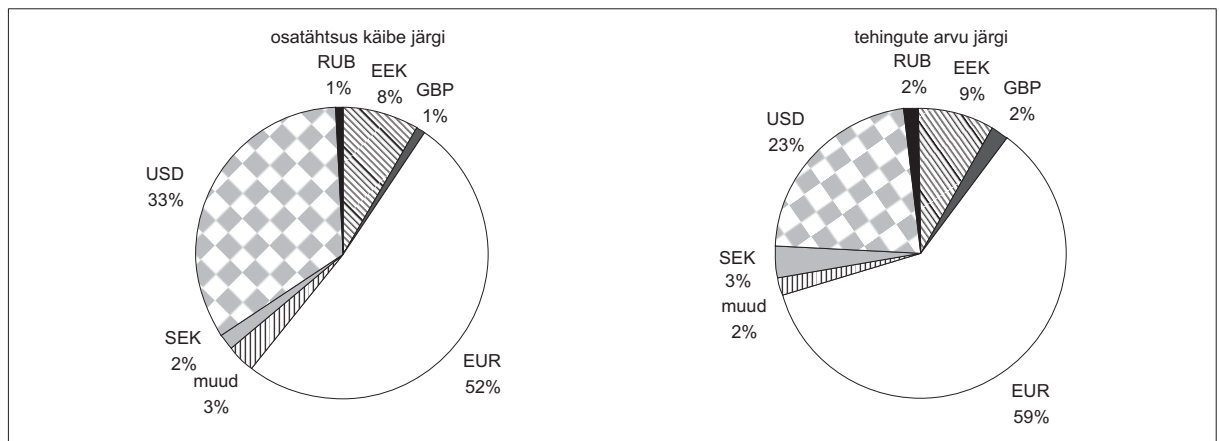
Valuutade kasutamine⁴

Eesti krediidasutuste poolt 2003. a I kvartalis rahvusvahelistes maksetes kasutatud peamiste valuutade järjestuses **käibe** järgi tõusis euro osatähtsus aastaga 8 protsendipunkti, moodustades 51% kogukäibest (vt joonised 28 ja 29). Konkureeriva valuuta, Ameerika dollari, kasutamine kahanes aastaga 4,4 protsendipunkti ja moodustas 34% kogukäibest. Eesti krooni osatähtsus langes 2,5 pp ja jäi 8%lise käibega kolmandaks valuutaks maksete sooritamisel. Teiste enamkasutatud valuutade osakaal jäi ligilähedaselt samale tasemele.

⁴ Valuutade lõikes analüüsi tehes on kogumist välja jäetud tehingud alla 100 000 Eesti krooni, kuna viimased on Eesti Pangas olevas statistikas üksnes Eesti kroonides, ning nende kaasamine moonutaks üldpilti oluliselt.

Joonis 28. Valuutade kasutamine rahvusvahelistes maksetes (%)

Joonis 29. Valuutade kasutamise osatähtsus käibe ja tehingute arvu järgi (%)